

Suna Yuhwana

Skwiha marigin̄ Yesu Kristi ma na delewer na

¹ Nana delewer na ná, ta gwaday ta gwada ta ghəŋa skwi ya maranaŋ Yesu Kristi ta gwal ka kwalva Lazglafta. Lazglafta ta vlan̄tá tsa skwiha ya ŋa maranaŋtá hən̄, ŋa snaŋta taŋ ta skwi ta dza'a gi magaku. Tsaya tama kəl Yesu Kristi ka ghunaftá duhwalani da kwalvani Yuhwana ŋa maranaŋtá tsa skwiha ya. ² Inda na skwiha nghan̄ yu na ná, gwada Lazglafta ya kahwathwata, masləm̄tsəka Yesu Kristi yu, ka Yuhwana. ³ Tfawi ta ghəŋa gwal ta dzaŋa na delewer na. Tfawi ta ghəŋa gwal ta snaŋtá tsəna tsghatá lwa Lazglafta na. Ka snatá inda na skwiha nda vinda na. Grafgra kazlay: Ndusakndusa fitika magakwa tsa skwiha ya kə'a.

Tsgha ta lwi ŋa Iglizha ndəfán̄

⁴ I'i Yuhwana ta vinday ŋa ghuḅa Iglizha ndəfán̄ ta hadika Asiya.

Ka vlaghunavla Lazglafta ta zdakatahudani nda zdakwani. Tsatsi Lazglafta daga manda ghalya, va tsa tsatsi ya guli ndanana, tsa tsatsi ya guli ta kəma. Ka vlaghunavla tsa Sulkumhani ndəfán̄ ta nzaku tavata dughurukwani ya, ta zdakatahudi nda zdaku guli. ⁵ Ka vlaghunavla Yesu Kristi ta nzakway ka vərda masləm̄tsək ya guli, ta zdakatahudi nda zdaku. Tsatsi na taŋtaŋa mndu ta sli'agapta ma mtaku nda hafu. Tsatsi ta ga mgham ta ghəŋa inda mghamha ta ga mgham ta ghəŋa hadik.

Dvudva tsa Yesu Kristi ya ta amu. Ka pghintá tsi ta usani na varagamapta ma dmaku. ⁶ Tsatsi ta namafta ka gwal ta ga mgham, ka gwal ta vla skwi na Lazglafta ta nzakway ka Dani. Nani glaku nda mbraku na kdekedzen. Amin!

⁷ Wya tsi dza'a sagha ma ghwayak.

Dza'a nda ngha inda mnduha nda ira tan, nduk nda tsa gwal ta dzata ya tani.

Dza'a taway inda mndəra mndu ta taw ta ghəni. Manda va tsaya dza'a nzakwa tsi. Amin!

⁸ «i' zraftani, i' kdavaktani,» ka Mgham Lazglafta mnata. Tsatsi Lazglafta ta mbruta, tsatsi ya manda ghalya, tsatsi ya ndanana guli, tsatsi ya guli ta kəma.

Nghanja Yuhwana ta Kristi ma glakwani

⁹ Ii Yuhwana zwanama ghuni ya ta vindaghu-nafta. Nda i'i tani, nda kaghuni tani, nda guya vgha mu ma Yesu. Ta kuwa turtuk mu ma ghuya danwa. Su'uway ta su'u mu demdem. Ma ga mghamani mu. Ksafksa lu ta i'i, ka klaghata vzinta ta tsatá hadik ma takataka drəf ta hgu lu ka Patmus*, ta ghəna vəl mnay da nda tvani ta gwada Lazglafta nda kahwathwatani ya mariginj tsi ma Yesu.

¹⁰ Ma sana fitik badu Dəmas, ka ksuta Sulkum nda ghua ta i'i. Ka snanta yu ta lwi ta gwadata nda lwi dagala manda ghudzaga duli nda ga mahul-hula da. ¹¹ Ka'a mantša: «Klafkla ta delewer ka vindamta ka mida ta skwi nghanj ka. Ka tsaghanafta

* **1:9** Patmus: sana zwanja vli ya ta tsavata ma drəfa Ege, ta maga meli 100 nda luwa Afisus. Vli ya ta hlaghata lu ta gwal ta tsanaghata la numna Ruma ta guma ta hən, na tsa vli ya.

ka ta ghuᅇa Iglizha ndəfáŋ, ta nzakway ka luwa: Afisus, Samirna, Pergam, Tiyatir, Sardis, Filadelfi nda Lawdikiya,» ka'a.

Na snaŋta ᅇa ta tsa lwi ya, ¹² ka mbəᅇavata yu ka nghay ka wa tsa mndu ta gwada nda i'i ya. Mbəᅇavata ᅇa, ka nghaŋta yu ta pitirlaha dasu ndəfáŋ. ¹³ Ma takataka taŋ, mamu sana mndu ta sladu manda tsatá Zwaŋa mndu, nda sudatá lgut zutut dikw ta səla ta vghani, hbana tsi ma ghuva nda ᅇanava magaf lu nda dasu. ¹⁴ Ka ŋusliŋ tilil swidi ma ghəŋani manda ᅇata swida tuwak nda ya manda ᅇata papla. Ta zlghaku iri ma ghəŋani manda vu. ¹⁵ Ta wuᅇaku səlahani manda kufur sluwap lu ma vu. Manda ghudzaga bəzłakwa imi ka lwani ta ghudzaga. ¹⁶ Ka ŋanatá tsi ta tekwatsaha ndəfáŋ ma dzva zeghwani. Ka sabə kafay nda za slərpuhani his his ma wani. Ta wuᅇaku kumani manda wuᅇakwa fitik ma ghəŋ. ¹⁷ Manda nghaŋta ᅇa, ka zləmbatá yu ta kəmani manda mndu nda mta. Ka faftá tsi ta dzva zeghwani ta i'i, ka'a mantsa: «Ma zləŋ ka ta zləŋ! I'i taŋtaŋani, i'i kdəvaktani†, ¹⁸ i'i hafu. Si nda mta yu, ama nda hafu yu ndana ŋa kdəkedzeŋ. Ma dzva ᅇa ŋanata yu ta makuᅇla mtaku nda həga mtaku tani. ¹⁹ Vinda tama ta inda skwi ya nghaŋ ka, nda inda skwi ya ta magaku ndanana, nda inda skwi ya dza'a gi sagha tahula tsa. ²⁰ Wya klatá ghəŋa skwi ya nda ᅇifa ma na tekwatsaha ndəfáŋ ta nghə ka ma dzva zeghwa ᅇa, nda ya ma Pitirlaha dasu ndəfáŋ na: Tsa tekwatsaha ndəfáŋ ya ná,

† **1:17** Aya 13. 15: Ngha ta Daniyel 7:13, nda 10:5, nda 7:9, nda 10:6. Aya 16:17. Ngha ta Isaya 49:2, Hebru 4:12, Isaya 44:6, nda 48:12.

duhwalha Lazglafta ta ghəŋa ghuḅa Igliz ndəfán ya. Tsa pitirlaha ndəfán ya guli ná, tsa Igliz ndəfán yeya guli.»

2

Tsgha ta lwi ŋa Igliz ma Luwa Afisus

¹ «Vinda ŋa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Afisus:

«Wya skwi ya mna mndu ya ta ŋanata tekwat-saha ndəfán ma dzva zeghwani, ta mbaḁa mataba pitirlaha dasu ndəfán. Ka'a mantsa: ² Nda sna yu ta slnaha gha, ta dzadza ka ta vgha me' ka magay, ta ŋavaŋa ka. Haḁ ka ta dzrawi nda gwal ta sisi wa. Ghunatá mndu ŋni, ka sanlaha ma mnduha ta mnay. Tsaw ta ghunata mndu a həŋ kay guli mataba tsa wa. Ka dzəghantá ka ta həŋ, ka tsatsaftá ka kazlay: Gwal tsakalawi həŋ kə'a.

³ Ta ŋavaŋa ka, ka su'a ghuya ḁaŋwa ta ghəŋa gwada ta i'i. Haḁ ka ta rwa mala gulu wa. ⁴ Ama, mamu sana skwi ta dvu yu ta kagha ta ghəŋani. Dvəgla a ka ta i'i manda ya si ta ḁvə ka taŋtaŋ wa. ⁵ Havak hava, ka ma vəl ga zlambuta ka ya. Ka payanata ka ta nzakwagha, ka vranaftha ka ta nzakwa gha manda va ya si ghalya. Ka kwalaghukwala ka ta mbəḁanafta nzakwa gha katsi, dza'a laghala yu da slaghaghata, ŋa klaghuta pitirla gha ma vlani. ⁶ Nziya nza tsi ná, mamu sana skwi ta zdigihata ma kagha. Ta husa gha husa slna la Nikwalay manda va ya ta husihata tsi ta i'i ya guli.

⁷ «Ka mamu sləməŋa snay da mndu, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ŋa Igliz.

«Ŋa gwal ta zaktá ghwa ya, dza'a vlanvla yu ta fwa hafu ta slanaghata lu ma gama Lazglafta* ya ta hən, ŋa zay taŋ.»

Tsgħa ta lwi ŋa Igliz ma luwa Samirna

⁸ «Vinda ŋa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Samirna:

«Wya gwada ta mnə mndu ta nzakway ka taŋtaŋani nda kdavaktani, mndu ya si ta mtuta ka vragapta nda hafu ya. ⁹ Nda sna yu ta sa duni ta sə ka, nda pda għa. Tsaw ka gadghəl ka. Nda sna yu ta rutsak ya ta pghə lu ta kagħa, nda ya ta pghə tsa gwal ta mnay kazlay: La Yahuda aŋni kə'a ya, tsaw mantsa ya a hən wu, guyata ghəŋa mnduha halaway hən. ¹⁰ Ma zlən ka ta ghuya danwa ya dza'a ka da ghuyay. Ya wya halaway dza'a hlafta sanlaha ma kaghuni ka pghamta ma gamak ŋa dzəghaghunata, ŋa zagħunatá fitik ghwan ta giri ŋa ghuni. Ka sladafta ka ta zlghay nda ŋudufa għa dər ŋa dzata kagħa tsi. Dza'a vlagħavla yu ta hafu ŋa nisəla vəl zata għa ta ghwa.

¹¹ «Mndu ya nda sləmənə snay, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ŋa Igliz.

«Mndu ya ta zata ghwa ná, had mtakwa mahis dza'a walaŋta ksaŋta wa,» ka'a.

Tsgħa ta lwi ŋa Igliz ma luwa Pergam

¹² «Vinda ŋa duhwala Lazglafta ya ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Pergam:

«Wya gwada ya mna mndu ta ŋanata kafay ya nda za wani his his. ¹³ Nda sna yu kazlay: Ma vla ga mghama halaway nzata ka kə'a. Kulam

* **2:7** Ngha ta Zlrafta 2:8. 9, nda Suna Yuhwana 22:2.

nda tsa, ndi'afndi'a ka ta vgha ta i'i. Zlana a ka ta zlgghay nda n̄udufa gha, dər ma fitika dzata An̄tipas ta nzakway ka n̄ərma mndu, ka masl̄əmtsəka d̄a ma luwa ghuni, ma v̄la nzakwa halaway ya wa. ¹⁴ Ama wya skwiha ta dvaghaghata yu: Mamu sanlaha mataba ghuni ta d̄vutá tagha skwa Balam, ya ta taghanaftá Balak, ka pghamta zwana la Isra'ila da ga dmaku, n̄a za slu'a skwa wuyay, nda ya n̄a maga sli'in̄sli'in̄† ya. ¹⁵ Manda tsaya guli ná, mamu sanlaha mataba ghuni ta d̄vuta tagha skwa la Nikwalay‡ guli. ¹⁶ Mbədanafmbəda ta nzakwa gha. Ka mbədanaf a ka wu katsi, wya yu ta gi lagha slaghaghata. Dza'a lmay n̄ni nda h̄əŋ nda kafay ya ta sabi ma wa d̄a.

¹⁷ «Ka mamu mndu nda sləmən̄a snay, ka sna tsi ta skwi ta mnanata Sulkum ta Igliz!

«Mndu ya ta zatá ghwa ná, dza'a v̄lan̄v̄la lu ta skwa zay ya nda d̄ifa. Dza'a v̄lan̄v̄la yu ta inda tan̄ guli ta pala ka n̄usliŋ ya vindaf lu ta lfida hgu§ tida. Tsa hgu ya ná, had̄ sana mndu nda sna wu, ba tsa mndu ta zlgghafta ya,» ka'a.

Tsgha ta lwi n̄a Igliz ma luwa Tiyatir

¹⁸ «Vinda n̄a duhwala Lazglafta ya ta nzakway ka n̄a Igliz ma luwa Tiyatir.

«Wya gwada ya mna Zwan̄a Lazglafta ya ta zlgghaku iri ma gh̄əŋani manda zlgghakwa vu, ta wudaku səl̄ahani manda kufur sluwap lu ma vu ya. ¹⁹ Ka'a mant̄sa: Nda sna yu ta sl̄naha ya ta

† **2:14** Ngha ta Mbsak 31:16 nda 25:1-2. I Balama nda Balak: Ngha ta Mbsak 22:24. ‡ **2:15** Ngha ta 2:6, nda skwi ya n̄a n̄anata.

§ **2:17** Ngha ta Sabi 16:14. 15, 33:34 nda Isaya 62:2, 65:15.

magə ka, nda dʒa mndu ya ta dʒə ka, nda gɔavata ya gɔava ka ma zlgʒay nda ɲuduf. Nda sna yu kazlay: Mal slnaha gha ya ta magə ka ndanana ka ya maga ka tanʒan kə'a. ²⁰ Ama mamu skwi ya ta dvaghaghata yu ta ghəɲani. Zlanəzla ka ta tvi ta sana marakw ta hgə lu ka Zizabel*, ta mnay kazlay: Mnda kla lwa Lazglafta yu kə'a ya. Mbaɔa kə'a ka tagha tsakalawi, ka nanaghatá gwal ta kshata slna ɔa da maga sli'ɲsli'ɲ, nda ya da za slu'a skwa wuyay. ²¹ Zlanəzla yu ta fitik ma ɲa mbəɔanaftani ta nzakwani, ama va a ta zlanʒa maga tsa sli'ɲsli'ɲani ya wa. ²² Tsaya tama, dza'a vzafvza yu ta ghzləɲa ghuya ɔanwa. Dza'a ganapga yu ta iri katakata ta inda gwal ta hliri nda tsi guli. Ala, ka mbəɔanaftmbəɔa hən ta nzakwa tan, ka zlanʒa maga tsa ghwadaka slna tan nda tsi ya katsi, ba tsa kasi'i. ²³ Ta ghəɲa tsaya guli, dza'a rwanarwa yu ta zwanani. Tsaya dza'a kəl Igliz ka snanʒa kazlay: I'i mnda tsatsafta skwi ma ndana mndu, nda skwi ma ɲudufa mndu tani kə'a. Taɔ ta slna ya maga† mndu dza'a planamta yu ta mndu guli.

²⁴ «Ama pɔakwa kaghuni gwal zlgʒay nda ɲuduf ma luwa Tiyatir, kul snata tsa ghwadaka tagha skwi ya, kul taghaftá tsa skwi ta hgə hən kazlay: Difata skwa halaway kə'a ya, haɔ sana skwa ndəgaku ta faghunaghata yu wa. ²⁵ Nəwanaɲa kahwathwata ta zlgʒay nda ɲudufa ghuni ta vraghata yu.

²⁶ «Mndu ya ta zata ghwa, ta ɲanata slna ɔa ha ka

* **2:20** Ngha ta 1 Mghamha 16:31, 19:1. 2, 2 Mghamha 9:22, 30.

† **2:23** Ngha ta Zabura 7:10, Irmiya 17:10, Zabura 62:13.

kɔavaktani, dza'a vlanɔvla yu ta mbraku ta ghəŋa inda mndəra mndu. ²⁷Tsa mbraku dza'a vlanɔta yu ya ná, tsa mbraku vliha Da ɔa yeya. Nja gayni ta mgham nda saraka kufur ta ghəŋa mnduha. Dza'a dzaɔinɔdzaɔa ta ghwaɔaka mnduha, manda ya ta dzaɔinɔta lu ta siga rɔisl ya. ²⁸Dza'a vlanɔvla yu ta gumbəzla sərɔək† guli.

²⁹ «Ka mamu mndu nda sləməŋa snay, ka sna tsi ta skwi ya ta mnə Sulkum ŋa Igliz,» ka'a.

3

Tsgħa ta lwi ŋa Igliz ma luwa Sardis

¹ «Vinda ŋa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Sardis.

«Wya skwi mna mndu ta ŋanata Sulkumha ndəfáŋ ka ŋa Lazglafta nda tekwatsaha ndəfáŋ. Ka'a mantsa: Nda sna yu ta inda slnaha għa. Nda hafu ma i'i ka ka ta gray, tsaw nda mta ka.

² Sli'avaksli'a, mbra ta gwal ta nda hafu ma həŋ sli'ef sli'efa makəɔ həŋ da kɔivta. Ta nghə yu ta slna għa ta kəma Lazglafta ɔa ná, kɔanak a ka wa.

³ Havakhava għa tama ka kinawu mutsafta ka ta skwi taghaghaf lu nda ya ka ka snaŋta. Snasna ka mbədanafta ka ta nzakwa għa. Ka si va a ka ta snata wu, dza'a lagħala yu manda ghali ksaghaghata, snaŋta a ka, ka ta wati luwa dza'a lagħa yu wa*. ⁴ Nziya nza tsi, mamu sanlaha ma mnduha għa, ma va tsa luwa Sardis ya kul ŋriŋta

† **2:28** Ngha ta Zabura 2:8. 9, grafgra nda Mbsak 24:17, Suna Yuhwana 22:16. * **3:3** Grafgra nda Mata 24:43. 44, Lukwa 12:39. 40, 1 Tesalunik 5:2, 2 Piyer 3:10.

Iguta taŋ. Tsahaya, dza'a sli'i həŋ kawadaga nda i'i nda sudata Iguta ŋusliŋ, kabga ranra ta həŋ.

⁵ «Mantsa ya dza'a sudanavata lu ta Iguta ŋusliŋ ta mndu dza'a zata ghwa. Haď yu dza'a walaŋta hərdiŋta hgani ma deftera ya vindam lu ta hga gwal nda hafu ŋa kdekedzerŋ wa. Dza'a mnaŋmna yu ta hgani ta kəma Da da, nda ya ta kəma duhwalhani kazlay: Ŋa da həŋ kə'a.

⁶ «Ka mamu mndu nda sləməŋa snay, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ŋa Igliz,» ka'a.

Tsgħa ta lwi ŋa Igliz ma luwa Filadelfi

⁷ «Vinda ŋa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Filadelfi.

«Wya gwada ta mnə mndu ya nda ghuḅa. Tsatsi kahwathwata, tsatsi ta ŋanata makuḅla mgham Dawuda. Ka guna guna tsi, haď wa mndu ka hafta wa. Ka hafha tsi guli, haď wa mndu ka gunata guli wa. ⁸ Ka'a mantsa: Nda sna yu ta inda slnaha għa. Nda sna yu guli kazlay: Nda hta mbrakwa għa kə'a. Kulam nda va tsaya tani, ŋanaŋa ka ta gwada da. Ta mna a ka kazlay: Sna a yu ta kagħa wu kə'a nda i'i wa. Tsaya tama, ta gunagħa guna yu ta watgħa. Haď mndu dza'a hafta wa. ⁹ Wya skwi dza'a yu magay ŋa guyata ghəŋa mnduha halaway ta mnay kazlay: La Yahuda aŋni kə'a, kul nzakway manda tsaya. Tsakalawi ta tsakalə həŋ. Dza'a tiŋwaftiŋwa yu ta həŋ ŋa lagħa da tsəlḅu ta kəma għa ka vla glaku ŋa għa, ŋa snanra taŋ kazlay: Dvuďva† yu ta kagħa kə'a. ¹⁰ Manda va ya ŋana kagħa ta gwada da ka gđavata mida ya, dza'a ŋa għa ŋa i'i ta kagħa guli ma ghuya đanra dza'a

† 3:9 Ngha ta Isaya 49:23, 60:14, 43:4.

dəfanaghatá inda ghəŋa hadik ɲa dzəghantá hən ya. ¹¹ Ndusa yu ka lagha. Nananə nda mbraku ta tsa skwi da kagha ya, kada kwala sani ma mndu klugudughusta nisəla zata ghwa gha.

¹² «Dza'a nanafna yu ta mndu ta zata ghwa ka gugudfi ma həga Lazglafta da. Had' dza'a walaŋta sabi mida wa. Dza'a vindafvinda yu ta hga Da da nda hga luwa Da da tani tida. Tsa luwa ya ná, lfida Ursalima ya dza'a saha ta luwa, ghunaf Lazglafta. Dza'a vindafvinda yu guli tida ta lfida hgu† ya mutsaf yu.

¹³ «Ka mamu mndu nda sləmənə snay, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ɲa Igliz,» ka'a.

Tsgha ta lwi ɲa Igliz ma luwa Lawdikiya

¹⁴ «Vinda ɲa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ɲa Igliz ma luwa Lawdikiya.

«Wya gwada ta mnə mndu ta hgə lu ka Amin. Mndu ya ta nzakway ka vərda tughwani nda kah-wathwatani. Nda ma tsatsi magafta Lazglafta ta inda skwi demdem. ¹⁵ Ka'a mantsa: Nda sna yu ta inda slna gha. Nda sna yu kazlay: Ləŋləŋa a ka wu, ghwitaktaka a ka wu kə'a. ¹⁶ Ma ta dər nzakwa gha ləŋləŋa ka ghwitaktaka a tsi. Dza'a vnihinjvniha yu ta kagha ma wa da. ¹⁷ Ka kagha ta mnay na: Ka gadghəl yu, nda na yu ka gadghəl, "had' sana skwi ta pdu yu wu," ka ka. Tsaw sna a ka kazlay: danwa ɲa gha, ta ksaku ka ka hidahida kə'a wa. Ka pdu ka, ka fərđi'u ka, nda ghulpa ka guli. ¹⁸ Hidaku ya ta vlə yu ɲa gha ná, skwa da i'i ta dasu ya sluwap lu ma vu, ka da nzakwa ka, ka gadghəl. Skwa guli ta lguta ɲusliŋ ɲa sudavata gha, ka bukwanatá hula

† 3:12 Ngha ta Isaya 62:2.

nzakwa gha ka fərđi'u. Skwa ta ghwana skwi ta iri ŋa ta ira gha, kada nghan̄ta ka ta vli. ¹⁹ Gwal ta đvafš yu ná, ta dvay yu ta həŋ, ta zlahay yu ta həŋ. Mantsa ya, ŋavaŋa ka payanata ka ta tva gha. ²⁰ Wana yu ta sladu ta watgha ka dza watgha. Ka snaŋsna mndu ta lwa đa ka gunihata wa tgha, dza'a lamla yu da taŋ, dza'a zay yu ta skwa zay kawadaga nda tsi, dza'a zay tsatsi kawadaga nda i'i guli.

²¹ «Mndu ya dza'a zata ghwa, dza'a nzanafnza yu kawadaga nda i'i ta dughurukwa đa, manda va ya za i'i ta ghwa ka nzaftá yu kawadaga nda Da đa ta dughurukwani ya.

²² «Ka mamu mndu nda sləməŋa snay, ka sna tsi ta skwi mnə Sulkum ŋa Igliz,» ka'a.

4

Falaha ta luwa ma glakwa Lazglafta

¹ Tahula tsa, ka nghan̄tá yu ta gunatá watgha ta luwa.

Ka snəglaŋta yu ta tsa lwi si ta gwadgihata nda lwi dagala manda ghudzaga duli ya kay. Ka'a nda i'i mantsa: «Safsa da hadna ka maraghata yu ta skwi ya dza'a magaku tahula tsa,» ka'a.

² Ka gi klaghata Sulkum ta i'i. Ka nghan̄ta yu ta sana dughurukwa ga mgham. Ta tsa dughurukya, mamu sana mndu ta nzaku tida. ³ Tsa mndu ta nzaku tida ya, ta wudaku manda sana palaha ta hgə lu ka Dzaspa nda Sardwan̄. Dakwambuhwali ta wudaku manda pala ta hgə lu ka Imrud* ta

§ 3:19 Ngha ta Mahdihi hdi 3:12, nda Hebru 12:6. * 4:3 Aya 2-3: Ngha ta Izekiyel 1:26-28, 10:1. Imrud: Ngha ta 21:19-20 nda skwi ŋa ŋanata gha.

wanaftá tsa dughuruk ya. ⁴ Mamu dughurukha hisamsak fwaď mida guli ta wanafta tsa dughuruk ya. Hisamsak fwaď mida galata mnduha guli ta nzanzafta tida, nda susuďatá lguta ŋusliŋ ta vgha taŋ, nda wawa ta zewzewa dasu guli ma ghəŋa taŋ. ⁵ Mamu wuďakwa luwa, nda hlawa skwiha, nda ghudzaga luwa ta sli'agapta ma tsa dughuruk ya. Ta kəma tsa dughuruk ya, mamu pinatá vu ndəfáŋ. Tsa pinatá vuha ya ta nzakway ka Sulkumha Lazglafta† ndəfáŋ. ⁶ Mamu sana skwi guli ta kəma tsa dughuruk ya manda dərəfa kwalaba ta wďaku manda dalagar.

Ma takataka tsa dughuruk ya nda ya nda ta hulani ta wanafta ná, mamu sana skwiha nda hafu ma həŋ, ka iriha dze'dze' nda tvə kuma taŋ nda ya nda tvə hula taŋ. ⁷ Tsa taŋtaŋa skwi nda hafu mida ya ná, manda rveri nzakwani. Tsa mahisani ya guli, manda zwaŋa lghəŋ nzakwani. Tsa mahkənanani ya, manda kuma mndu kumani. Tsa mafwadaŋi ya guli, manda dzala ta ndəru‡ ya nzakwani. ⁸ Tsa skwiha fwaď nda hafu ma həŋ ya ná, mku' mku' zlambakha taŋ. Ka iri dze'dze' wawa ta zlambakha taŋ nda vli nda ma huďani tani.

«Nda ghuďa! Nda ghuďa! Nda ghuďa!

Na nzakwa Mgham Lazglafta,
ya nda mbra.

Kagha manda ghalya,
kagha ndanana,

kagha guli dza'azlay ta kəma§,»

† **4:5** Ngha ta Sabi 19:16, Izekiyel 1:13, Zakari 4:2. ‡ **4:7** Aya 6:7.

Ngha ta Izekiyel 1:22, 1:5. 10, 10:14. § **4:8** Ngha ta Izekiyel 1:18, 10:12, Isaya 6:2. 3.

ka hən ta vaghay nda vagma,
ka hanay nda hana, ta mnay.

⁹ Ta vlə tsa skwiha fwaɗ nda hafu mida ya ta glaku nda zləzlvu, ka rfa Lazglafta ta nzaku nda hafu ɲa kɗekedzen, ta nzaku ta dughurukwa ga mgham ya, ¹⁰ ta zlambatá tsa galata mnduha hisamsak fwaɗ mida ya ta kəma Lazglafta ta nzaku ta dughurukwa ga mgham. Ta tsəlbu hən ta tsəlbu ta kəma Lazglafta ya nda hafu ɲa kɗekedzen ya, ta hlapta hən ta tsa zewazewaha ma ghəɲa tan ya ka pghata ta kəma tsa dughurukwa ga mgham ya. Ka hən mantsa:

¹¹ «Mghama ɲni, Lazglafta ɲni,

kagha ta zlaganaptá inda skwi.

Manda ya ɗvaf ka zlaganapta ka ta hən,

Ka gi nzaku hən.

Tsaya tama kəl tsi ka nzakway ka skwi nda ra ka vlaghata glaku, nda zləzlvu.

Ŋagha mbraku guli,» ka hən.

5

Deftera zwanɲa tuwak

¹ Ka nghanɲá yu ta mbsatá defteri vindaf lu ta vindi ta hulani his his ma dzva zeghwa tsa mndu ta nzaku ta dughurukwa ya. Ka ndi'anaftá lu nda ɲizlaha ndəfán. ² Ka nghə yu ta sana duhwal nda mbra, duhwala Lazglafta, ta hagaku nda lwi dagala dagala. Ka'a mantsa: «Wa ya nda ra ɲa ɓlanapta na ɲizla na, ka gunanafta na defteri na?» ka'a.

³ Lay! Hađ sana mndu dər ta luwa, dər ta ghəŋa hadik, dər ta mnaka hadik*, ta laviŋta gunanafta tsa defteri ya, dər ka nghamta dida wa. ⁴ Ka taw yu ta taw katakata, kabga kwala lu kul slafta ta mndu nda ra ŋa gunanafta tsa defteri ya dər ŋa nghanavata ya wa. ⁵ Ka sani ma tsa galata mnduha ya nda i'i mantsa: «Ma taw ka ta taw, wya rveri mataba mndəra la Yuda, ma zivra Dawuda, ta zata ghwa. Tsatsi dza'a ɓlanaptá tsa ŋizla ya, ka gunanafta tsa defteri ya,» ka'a.

⁶ Ka nghanŋa yu ma takataka tsa dughuruk ya, nda ya mataba tsa skwiha fwađ nda hafu mida ya, nda ya ma takataka tsa galata mnduha ya ta Zwaŋa Tuwak manda skwi si dzadza lu. Ndəfáŋ dulihani, ndəfáŋ irihani ta nzakway ka Sulkumha Lazglafta ndəfáŋ ghunaf lu ta inda ghəŋa hadik ya. ⁷ Ka lagha tsi da tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya, ka zlgħagħutá tsa defteri ma dzva zeghwani ya. ⁸ Manda zlgħafta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta tsa defteri ya, ka zləmbata tsa skwiha fwađ nda hafu mida, nda tsa galata mnduha hisamsak fwađ mida ya ta kəmani. Inda taŋ, nda ŋaŋatá htimbil, nda ndagħatá leghwaha dasu nda urdi ta nzakway ka du'a gwal nda għuɓa, ma dzva taŋ. ⁹ Ka fə həŋ ta lfida laha. Ka həŋ mantsa:
«Nda ra ka ka klafta na defteri na,
ka ɓlanaptá ŋizlahani, kabga si dzadza lu ta kagha,
ka varanaktá ka ta Lazglafta
nda usa għa ta inda mndəra mndu ma inda
mndəra gwadá ta gwadə lu,
nda inda mnduha, nda inda zivra mnduha.

* 5:3 Ngha ta la Filipiya 2:10 nda skwi ya ŋa ŋanata.

10 Nanafna ka ta həŋ ka mnduha Lazglafta, kagha ta nzakway ka Mgham.

Nanafna ka ta həŋ ka gwal ksanatá slna ta Lazglafta,

ŋa gay tan ta mgham ta ghəŋa mnduha ma ghəŋa hadik.»

11 Ka nghan̄ta yu ta ŋəɖdəma† ta duhwalha Lazglafta kul lavin̄ta lu ta mbəɖafta ta wanaf̄ta tsa dughuruk ya, nda tsa skwiha nda hafu ma həŋ ya, nda tsa galata mnduha ya tani. Ka fə həŋ ta laha.

12 Ka həŋ nda lwi dagaladagala mant̄sa:

«Tsa Zwaŋa Tuwak si dza lu ya kay ná, ran̄ra zlḡhaftani ta ga Mgham, nda gadghəl, nda d̄ifil, nda mbraku, nda zləzlvu, nda glaku, nda ghubu,» ka həŋ.

13 Ta snə yu, ka inda skwiha zlaganap Lazglafta ta luwa, nda ya ta ghəŋa hadik tani, nda ya ta mnaka hadik tani, nda ya ma drəf tani, nda inda skwi ya mamu tani, ka həŋ guli mant̄sa:

«ŋa mndu ta nzaku ta dughuruk, nda Zwaŋa Tuwak na zləzlvu, nda ghubu, nda glaku, nda mbraku ŋa kdekedzen!» ka həŋ.

14 «Mant̄sa ya nzakwani!» ka tsa skwiha fwad̄ nda hafu ma həŋ ya. Ka zləmbata tsa galata mnduha ya ka tsəlbu ta kəmani.

6

Nizlaha

1 Tahula tsa, ka nghan̄ yu ta pslanapta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta tan̄tan̄ tsa ŋizlaha* ndəfáŋ ya. Ka snə

† 5:11 Ngha ta Daniyel 7:10. * 6:1 Ngha ta 5:1 nda skwi ŋa ŋanata.

yu ta mnay sana taŋtaŋa tsa skwiha fwaɗ nda hafu ma həŋ ya, nda lwi manda ghudzaga luwa. Ka'a mantsa: «Sawi,» ka'a. ² Kə'a ka yu ná, ka nghanɗá yu ta sana plis ka ŋusliŋ. Ta nzaku mndu tida nda ŋa ta lghed da tsi. Ka vlaŋta lu ta zewzewa. Tsatsi ta zata ghwa, ka laghu tsi da za ghwa guli.

³ Manda pslanapta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta mahisa tsa ŋizlaha ya, ka snə yu ta mnay sana mahisa tsa skwiha nda hafu ma həŋ ya. Ka'a mantsa: «Sawi,» ka'a. ⁴ Ka sagha sana plis ka dva. Ka vlaŋtá lu ta mbrakwa hliŋtá inda zdaku ta ghəŋa hadik ta tsa mndu tida ya, kada psluvusta mnduha ta vgha taŋ. Ka vlaŋtá lu ta sana kafay dagala.

⁵ Manda pslanapta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta tsa mahkəna ŋizla ya, ka snə yu ta mnay tsa sana mahkəna skwiha nda hafu ma həŋ ya. Ka'a mantsa: «Sawi,» ka'a. Kə'a ka yu ná, ka nghə yu ta zlagapta sana plis ka ŋra†. Nda skwa gara skwi ma dzva tsa mndu ta nzaku tida ya. ⁶ Ka snə yu ta gwaɗagapta sana lwi ma takataka tsa skwiha fwaɗ nda hafu ma həŋ ya. Ka'a mantsa: «Darama alkama turtuk ya ná, prək ka kwaɓa vagma mndu turtuk ta ksa slna. Darama hupa hya hkən ya guli ná, prək ka kwaɓa vagma mndu turtuk ta ksa slna. Ama rɗi nda ima inabi ya, ma ksəŋ ka ta tsahaya,» ka'a.

⁷ Manda pslanapta tsa Zwaŋa Tuwak ya ta tsa mafwaɗa ŋizla ya, ka snə yu ta mnay tsa sana mafwaɗa tsa skwiha nda hafu ma həŋ ya. Ka'a mantsa: «Sawi!» ka'a. ⁸ Kə'a ka yu ná, ka nghə yu ta zlagapta sana plis ka kuzuŋkuzuŋ. Mtaku hga

† 6:5 Aya 2:5. Ngha ta Zakari 1:8, 6:1. 8.

tša mndu ta nzaku tida ya. Mistani ta dza'a vla nzakwa gwal nda rwa. Ka vlanťa lu ta mbraku ta hən ta ghənja slbāhw turtuk ma dgata ghənja hadik fwad ŋa rwanatá mnduha mida nda kafay, nda ya nda maya, nda ya nda danwaha, nda ya nda nimtakha†. ⁹ Manda pslanapta tša Zwanja Tuwak ya ta tša mahutafa tša ŋizla ya, ka nghə yu mista gwir ta hafa gwal psła lu ta ghənja gwada Lazglafta nda ya ma vəl mnay si ta mnə hən. ¹⁰ Ka hən nda lwi dagaladagala mantša: «Mgham Lazglafta ta mbruta, ya nda ghuḅa, ya kahwathwata. Baḁu yawu dza'a tša ka ta guma ta ghənja na ghənja hadik na, ŋa planamta gha ta hən ta vəl psłata tan ta aŋni na?» ka hən. ¹¹ Ka daganafťa lu ta lguta ŋusliŋ ta inda tan. Ka lu nda hən mantša: «Swidwa karaku, ksanawa ksa ta ŋuḁuf ŋa fitik kwitikw, ha ka hdamta mbsaka zwanama ghuni nda graha ta ksa slna ghuni ya dza'a psłata lu manda kaghuni ya,» ka lu nda hən.

¹² Ka nghə yu ta pslanapta tša Zwanja Tuwak ya ta tša mamku' a ŋizla ya. Ka gigḁavafta ghənja hadik katakata. Ka nuta fitik ka ŋra manda biwa ŋra. Ka nuta tili ghuz ka dva manda us. ¹³ Ka rka-gata tekwatsaha ta luwa ta hadik manda rkakwa yakwa ghuraf ta ka gurambazlak gigḁanaf falak nda mbraku nda mbraku ya. ¹⁴ Ka mbsaghutá luwa ta vgha manda mbsa defteri ta mbsafta lu ya. Ka sli'aftá inda ghwáha nda inda hadikha tsatam imi ma vla§ tan, ka laghwi. ¹⁵ Ka sli'aftá la ka mgham ta hadik, nda gwal dagala dagala,

† **6:8** Ngha ta Izekiyel 14:21. § **6:14** Aya 12-14: ngha ta Isaya 13:10. 13, 34:4, Izekiyel 32:7. 8, Amus 8:9, Yuwel 2:10, 3:3-4.

nda la mghama sludziha, nda la ka gadghəl, nda gwal nda mbra nda mbra, nda inda gwal ta ga vu'a, nda inda gwal kul had' ka vu'a, ka laghwi da didifa ma galighaha nda ya ma dzaṅha ta ghwá. ¹⁶ Ka həṅ nda ghwá nda ya nda dzaṅ mantsa: «Dədəgaṅnaghawa dədə, ka bukwaṅnata kuni, yaha tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya nghanṭá aṅni, yaha Zwaṅa Tuwak da tsaṅnaghatá guma, ¹⁷ kabga saghasa fitika basata ṅudufa taṅ. Wati ma mndu ya dza'a ṅafta* na?» ka həṅ.

7

Nizlaha Lazglafta nda mnduha 144,000

¹ Tahula tsa, ka nghanṭá yu ta duhwalha Lazglafta fwad' ta sladu ta slərpuha had'ik fwad'. Ka ṅaghuta həṅ ta falakha* fwad', kada kwala həṅ ta vyaku ta had'ik dər ta drəf, dər ta fuha. ² Ka nghə yu ta sana duhwala Lazglafta ta safi nda ma mndəra luwa nda ṅatá ṅizla† Lazglafta ta vla hafu. Ka hganṭá tsi nda lwi dagaladagala ta tsa duhwalha Lazglafta valaṅ lu ta həṅ ta mbrakwa badziṅtá had'ik nda imiha tani ya. ³ Ka'a nda həṅ mantsa: «Ma badziṅ kuni karaku ta dər had'ik, dər drəf, dər fuha ta kul nde'anafta mu ta ṅizla ta kuma ta gwal ta ksanatá slna ta Lazglafta‡ mu ya,» ka'a. ⁴ Ka mnidiṅta lu ta mbsaka tsa gwal nde'anaf lu ta ṅizla Lazglafta ya. Dəmbu' dərmaḱ nda fwad' mbsak fwad' mida həṅ. Tsa

* **6:17** Aya 16: Ngha ta Izekiyel 10:8, Lukwa 23:30. Aya 17: Ngha ta Yuwel 2:11, Sefuni 2:2. 3. * **7:1** Ngha ta Irmiya 49:36, Daniyel

7:2, Zakari 6:5. † **7:2** Ngha ta 5:1 nda skwi ṅa ṅanata. ‡ **7:3** Ngha ta Izekiyel 9:4. 6.

mnduha ya ná, sabə ma mndəra inda la Isra'ila həŋ. ⁵ Dəmbu' ghwanpɔdə his mataba mndəra la Yuda. Dəmbu' ghwanpɔdə his mataba mndəra la Ruben. Dəmbu' ghwanpɔdə his mataba mndəra la Gada. ⁶ Dəmbu' ghwanpɔdə his mataba mndəra la Asira. Dəmbu' ghwanpɔdə his mataba mndəra la Naftali. Dəmbu' ghwanpɔdə his mataba mndəra la Manasa. ⁷ Dəmbu' ghwanpɔdə his mataba mndəra la Simeyuna. Dəmbu' ghwanpɔdə his mataba mndəra la Levi. Dəmbu' ghwanpɔdə his mataba mndəra la Isakar. ⁸ Dəmbu' ghwanpɔdə his mataba mndəra la Zabulun. Dəmbu' ghwanpɔdə his mataba mndəra la Yusufu. Dəmbu' ghwanpɔdə his mataba mndəra la Benzameŋ. Inda tsa mnduha ya ndende'anaf lu ta ŋizla Lazglafta ta həŋ.

Mndəra mndu ma inda vli

⁹ Tahula tsa, ka nghanɔ́ta yu guli ta ŋəddəma ŋəddəma ta mnduha kul laviŋta lu ta mbədafta. Tsa mnduha ya ná, sabə ma inda hadikha, nda ya ma inda mndəra mndu, nda ya ma inda zivra mnduha, nda ya ma inda gwada ta gwadə mndu saba həŋ. Ta sladu həŋ ta kəma dughuruk nda ya ta kəma Zwanja Tuwak nda sudatá lguta ŋusliŋ nda ŋatá zlizlam ma dzvu, həŋ. ¹⁰ Ka həŋ nda lwi dagaladagala mantša: «Da Lazglafta ta nzaku ta dughuruk, nda ya da Zwanja Tuwak mutsafta mu ta mbaku,» ka həŋ. ¹¹ Inda duhwalha Lazglafta, nda la halata mndu, nda tsa skwiha fwad'nda hafu ma həŋ ya kay tani ta wanafta tsa dughuruk ya. Ka zləmbata həŋ ta kəma tsa dughuruk ya ka tsəlbu ŋa Lazglafta. ¹² Ka həŋ mantša: «Mantša nzakwani! Nda ra Lazglafta mu ka zləzlvay, ka ghubay, nda

difil ma ghəŋani, nda ra ka rfay, ka vla glaku ŋani, da tsatsi mbraku, mbrumbra, ŋa kɛkɛdzen tsatsi. Amin!»

¹³ Ka sani ma tsa la halata mndu ya nda i'i mantsa: «I wa na mnduha nda sudata lguta ŋusliŋ ta vgha na na? Sagha ga həŋ na?» ka'a. ¹⁴ «Kagha yeya nda sna Mghama da,» ka yu nda tsi. Ka'a nda i'i mantsa: «Hahəŋ ná, gwal ta sabi ma giriš ganap lu ta həŋ katakata ya həŋ. Ka ghwaɔaptá həŋ ta lguta taŋ, ka ɔaɔaptá həŋ ma usa Zwaŋa Tuwak. ¹⁵ Tsaya ta kəl həŋ ka sladu ta kəma dughurukwa Lazglafta, ka zləzlvá tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya nda fitikani tani nda rvidíkani tani ma həgani. Ŋa katay tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya ta həŋ. ¹⁶ Had'maya nda ndala dza'a kuzləglaŋta həŋ wa. Had'fitik nda vis dza'a dzəgəltá həŋ guli wa, ¹⁷ kabga tsa Zwaŋa Tuwak ma takataka tsa dughuruk ya dza'a ngha həŋ, ŋa hlayni ta həŋ ta dzuɔaya ima hafu, ŋa masanapta Lazglafta ta inda ima taw ma ira* ta həŋ.»

8

Mandəfáŋa ŋizla

¹ Manda pslanapta Zwaŋa Tuwak ta mandəfáŋa ŋizla*, ka nzatá vli sriw ta luwa ha ka magata rita awa. ² Ka nghə yu ta duhwalha Lazglafta ndəfáŋ ta sladu ta kəmani. Ka vlaŋta lu ta duliha ndəfáŋ guli ta həŋ.

Š **7:14** Ngha ta Daniyel 12:1, Mata 24:21, Markus 13:19. * **7:17** Aya 16:17. Ngha ta Isaya 49:10, Zabura 23:1, Izekiyel 34:23 Zabura 23:2, Isaya 49:10, 25:8. * **8:1** Ngha ta 5:1 nda skwi ya ŋanata.

³ Ka sagha sana duhwala Lazglafta sladata ndusa nda gwir nda ηatá skwa dra urdi ka dasu. Ka vlantá lu ta urdi ηulum ηa dray ta tsa gwira dasu ta kəma dughuruk† ya kawadaga nda du'a gwal ta nzakway ka ηa Lazglafta. ⁴ Ka sli'afta dirja tsa skwi ta drə lu ya kawadaga nda du'a mnduha Lazglafta ta kəma Lazglafta. ⁵ Ka klaftá duhwala Lazglafta ta skwa dra urdi, ka ndəghanafta nda vu ta gwir, ka wɔagata ta hadik. Ka ghudzagata luwa, ka hlə skwiha ta wi, ka wdə luwa ta wɔu, ka ghudzavafta hadik‡.

Duliha

⁶ Ka hbə tsa duhwalha Lazglafta ndəfán ta ηanjanatá duli ya kay ta vgha ηa vyay.

⁷ Ka vyata tsa tanjana duhwala Lazglafta ya ta ηani ma duli. Ka sli'agata papla nda vu gaβanaf lu nda us ta hadik. Ka dravaghuta faway turtuk ma dgatá hadik hkən, nda faway turtuk ma dgatá fuha hkən, nda faway turtuk ma dgatá kuzuηa mukwanek§ hkən.

⁸ Ka vyatá tsa mahisa duhwala Lazglafta ya ta ηani ma duli. Ka vzadatá lu ta sana skwi manda ghwá dagala ta draku da drəf. Ka mbədavaftá faway turtuk ma dgatá imi hkən, ka us. ⁹ Ka rwuta faway turtuk ma dgatá skwiha nda hafu ma imi hkən, zadanaha lu ta faway turtuk ma dgatá kwambalu hkən guli.

¹⁰ Ka vyata mahkəna duhwala Lazglafta ta ηani ma duli. Ka dəɔagata mghama tekwatsa ta zlghaku manda vu ta luwa, ka dəɔafta ta faway

† **8:3** Ngha ta Sabi 30:1. 3. ‡ **8:5** Ngha ta Levitik 16:16-12, Izekiyel 10:2, Sabi 19:16. § **8:7** Ngha ta Sabi 9:23-24, Izekiyel 38:22.

turtuk ma dġatá zala hkən nda ya ta dzuḅay.
 11 «Ŋilahlaha,» hġa tsa tekwatsa ya. Ka nzatá fawaya dġatá imi hkən ŋilah, ka rwuta ndəghata mnduha ta sanġtá tsa imi ya, kabġa nzakwani ŋilahlaha.

12 Ka vyatá mafwadá duhwala Lazġlafta ta ŋani ma duli. Ka dzadzanzá lu ta faway turtuk ma dġatá fitik hkən, nda faway turtuk ma dġatá tili hkən, nda faway turtuk ma dġatá tekwatsaha hkən, kada htavaghuta faway turtuk ma dġatá tsuwadək hkən. Mantsa ya, ka htavaghuta faway turtuk ma tsuwadaka fitik hkən, ka htavaghuta faway turtuk ma tsuwadaka* rvidik hkən.

13 Tata nghaynghay yu, ka snə yu ta dzala ta zaghuta da ghuvaŋata luwa, ka'a mantsa: «Daŋwa! Daŋwa! Daŋwa ŋa mnduha ta ghəŋa hadik ghudzagarə vyata duhwalha Lazġlafta hkən ta dula tan, dza'a vyata həŋ ya,» ka'a.

9

Vyatá mahutafa duli

1 Ka vyatá mahutafa duhwala Lazġlafta ta ŋani ma duli. Ka ġi nghə yu ta dədagata tekwatsa ta luwa ta hadik. Ka vlanġtá lu ta tsa tekwatsa ya ta makuḅla mġhama gudzuvruŋ. 2 Ka ġunanafá tsi ta tsa mġhama gudzuvruŋ ya, ka saf dīŋ kuḍumbul mida manda dīŋa mġhama* vu ta zlġhaku. Ka nutá vli ma ghuvaŋata luwa nda fitik tani tđik da tsa dīŋ ta safi ma tsa gudzuvruŋ ya. 3 Ka sli'agaptá hi'i ma tsa dīŋ ya ka tatá vġha ta hadik. Ka vlanġtá

* **8:12** Aya 10: Ngha ta Isaya 14:12, Aya 11: Ngha ta Irmiya 9:14. Aya 12: Ngha ta Sabi 10:21. 23. * **9:2** Ngha ta Zlrafta 19:28.

lu ta mbraku ta hən, manda mbraku ya vlan lu ta rda† ta hadik. ⁴ Ka lu nda hən mantša: «Yaha kuni da ksantá kuzun ta hadik, dər fu, dər wati ma skwi ta dyaf ta nda dya. Mnduha kul had nızla‡ Lazglafta ma bizlbizla kuma tan yeya kwenkwen dza'a kuni hahay. ⁵ Yaha kuni da pslatá hən nda psła, ama ka ganapta kuni tiri ta hən ka tili hutaf,» ka lu nda hən. Manda va kuzlakwa vəl hata rda ta mndu ya, manda va tsaya kuzlakwa vəl hatani ta mndu. ⁶ Ma tsa fitik ya, dza'a zbay mnduha ta mtaku, ama mutsafta a hən wa. Ta kumay hən ta mtuta tan, ama dza'a hwayugadunus hwaya§ mtaku ta hən.

⁷ Manda nzakwa plis ta dza'a da vla vulu ya nzakwa tsa hi'i ya. Manda zewazewa dasu ya watá skwi ma ghəna tan. Manda tsatá kuma mndu ya kuma tan guli. ⁸ Manda səmbəka ta swidi ma ghəna marakw ya swidi ta hən. Manda sli'inj ma wa rveri ya sli'inja tan. ⁹ Nda skwi manda zalama kufur mbəghata ghuva tan. Manda ghudzaga mwata plisha ta hwaya da vla vulu* ya ghudzaga zlabaka tan. ¹⁰ Huturha tan ná, ta haha mndu manda va huturha rda. Ma tsa huturha tan ya ta mutsa hən ta mbrakwa haha mnduha ka tili hutaf. ¹¹ Mghama tan ná, tsaya duhwala halaway ya ta ga mgham ta ghəna tsa gudzuvrun ya. «Abadun,» ka lu ta hgay nda gwađa Hebru. Nda gwađa Grek ya guli ná, «Apwalian,» ka lu ta hgay. «Tsaya zadaku.»

¹² Tanšana ghuya danwa tsaya ta luta. Tahula

† **9:3** Ngha ta Sabi 10:12. 15. Rda: Ngha ta Lukwa 10:19 nda skwi ya ŋa ŋanata. ‡ **9:4** Ngha ta 5:1 nda skwi ŋa ŋanata. § **9:6** Ngha ta Ayuba 3:21, Irmiya 8:3. * **9:9** Aya 7:9. Ngha ta Yuwel 2:4, 1:6, 2:5.

tsaya, wya ghuya ďanwaha his guli ta sagha.

¹³ Ka vyata mamku'a duhwala Lazglafta ta ƚani ma duli guli. Ka snə yu ta lwi ta sabi ma tuldiha fwad, ta nzakway ka tulda gwira dasu ta kəma Lazglafta† ya. ¹⁴ Ka'a nda tsa mamku' a duhwala Lazglafta nda duli da tsi ya mantša: «Paliƚpala ta tsa duhwalha halaway tsam lu ta wa mghama dref ta hgə lu ka Ifrata ya,» ka'a. ¹⁵ Tsa duhwalha fwad ya ná, payaf paya lu ta hahəƚ ƚa tsa vaku ya, nda ya ƚa tsi tili ya, nda ya ƚa tsi fitik ya, nda ya ƚa tsi nzemndi ya. Ka zlazligiƚtá lu ta həƚ ƚa zadánatá fawaya turtuk ma dgatá mbsaka mnduha hkən. ¹⁶ Ka snadimtá lu ta mbsaka sludzihá taƚ ta plis ta plis. Mleƚwi his dərmaƚ həƚ. ¹⁷ Mantša ya maridifƚta lu. Ka nghanƚtá yu ta plisha nda mnduha tida, nda sudatá lguta kufur manda vu ta vgha taƚ. Ka kubalkubal manda pala ta hgə lu ka Safir nza-kwani. Ka ghuvazwanghuvazwan ghandand kay guli. Ghəƚa tsa plis ya ná, Manda tsatá ghəƚa rveri nzakwani. Skwi ta sabi ma wa taƚ ná, vu, nda đif, nda ghandandatá vu ya. ¹⁸ Nda tsa skwiha hkən ta nzakway ka vu, nda đif, nda tsa ghandandatá vu ta sabi ma wa taƚ ya, ka rwiƚtá lu ta faway turtuk ma dgatá mbsaka mnduha hkən. ¹⁹ Mbrakwa tsa plisha ya ná, ma wa taƚ, nda ya ma hutura taƚ nzakwani. Manda nzakwa tsata nahadik nda ghəƚ tida ya nzakwa tsa huturha taƚ ya. Nda tsa hutura taƚ ya ta babala həƚ ta mnduha.

²⁰ Má ƚa mbəďanafta pďakwa mnduha kul rwanatá tsa ghuya ďanwaha ya ta nzakwa taƚ ma slnaha taƚ ta magata həƚ ya ná, ka kwalaghutá

† 9:13 Ngha ta 8:3 nda skwi ƚa ƚanata.

həŋ. Ka gđavata həŋ ta tsəlbu ŋa halaway, nda ya ŋa skwa wuyayha. Hahəŋ ná, ngha a həŋ ta vli wu, sna a həŋ ta sləməŋ wu, had həŋ ta mbađa wu, nda dasu tsafta lu ta sanlaha, nda kufur sanlaha, nda ghuva tili sanlaha, nda udzu sanlaha. ²¹ Ka kďaŋtá həŋ ta va psła mndu, ka va mbaďakwa taŋ, nda va hlira taŋ, ka va ghala taŋ, Zlana a həŋ dekdek wa.

10

Zwaŋa tuwak nda zwaŋa defteri

¹ Ka nghaŋta yu ta sana duhwala Lazglafta buk-wam lu ma kusay ta saha ta luwa, nda watá dak-wambuhwali ma ghəŋani. Manda fitik nzakwa kumani. Manda zlgħakwa vu ya nzakwa səlahani.

² Ka ŋanatá tsi ta gunata zwaŋa defteri ma dzvani. Ka fatá səla zeghwani ta drəf, faha ta səla zlaβani ta hadik. ³ Ka hurgwatá tsi nda lwi dagala manda hurgwa rveri. Manda hurgwatani, ndəfáŋ ka luwa ŋəzlata. ⁴ Manda ŋəzlata tsa luwa ya ndəfáŋ, ka kumə yu ta vinda tsa skwi mna tsi ya. Ama ka sana lwi gwadagata ta luwa mantša: «Ma vində ka, ŋamŋa ma ghəŋa gha ta tsa skwi mna tsa ŋəzlata ŋəzla luwa ndəfáŋ ya,» ka'a.

⁵ Ka nghaŋtá yu ta kapafta tsa duhwala Lazglafta ta sladata ta drəf, nda ya ta hadik ya, ta dzva zeghwani nda ta luwa. ⁶ Ka wadata tsi nda hga Lazglafta ta nzaku ŋa kďekedzeŋ, ta zlaganaptá luwa nda inda skwiha tida tani, ta zlaganaptá hadik nda inda skwiha tida tani, ta zlaganaptá drəf nda inda skwiha mida tani ya. Ka'a mantša: «Ta had gďglata ta gərdaku wu, ⁷ ama bađu da vyata tsa mandəfáŋa duhwala

Lazglafta ya ta ɲani ma duli, baɗu tsaya dza'a hɗamta Lazglafta ta ɗifatá skwi ya si mnana tsi ta gwal ksanatá slna, ta nzakway ka la anabi* ya,» ka'a.

⁸ Ka gwadgəlgihatá tsa lwi si ta gwadagata ta luwa ya. Ka'a mantsa: «La! Ka zlglafta ka ta tsa zwaɲa defteri nda guna ma dzva tsa duhwala Lazglafta ta sladata ta drəf nda ya ta haɗik ya,» ka'a.

⁹ Ka labə yu da tsa duhwala Lazglafta ya. Vli-havla ta na defteri na, ka yu nda tsi. «Zlgla, ka dughwaduta ka. Gun dza'a nzata tsi ma wa gha manda zuɗum. Tahula dughwaduta gha, ɗah dza'a nzata tsi ma huɗa gha,» ka'a nda i'i.

¹⁰ Ka zlglaftá yu ta tsa zwaɲa defteri ya ma dzva tsa duhwala Lazglafta ya, ka dughwadutá yu. Ka nzatá tsi gun ma wa ɗa manda zuɗum. Ama tahula dughwaduta ɗa, ka nzatá vəl ma huɗa† ɗa ɗah manda kurak.

¹¹ Ka lu nda i'i mantsa: «Ka kləgəлта ka ta lwa Lazglafta ta gwaday ta ghəɲa ndəghatá mndəra mnduha, nda ya ta ghəɲa haɗikha, nda gwadaha kavghakavgha, nda mghamha tani,» ka'a.

11

Masləmtsəkha his

¹ Ka vlihatá lu ta sana sləka, manda sarak nza-kwani ta kəl lu ka gra skwi. Ka lu nda i'i mantsa: «Sli'afslia ka grafta ka ta həga Lazglafta nda gwir tani. Ka mbəɗaf ka ta gwal ta tsəlou ɲa Lazglafta

* **10:7** Aya 5:7. Ngha ta Sabi 20:11 Zlahu 32:40, Daniyel 12:7, Amus 3:7. † **10:10** Aya 8:10. Ngha ta Azekiyel 2:8. 3:3.

mida* . ² Ka zlanata ka ta gra rmakani. Yaha ka da grafta, kabga zlanantá gwal kul nzakway ka la Yahuda lu ta tsaya. Hahəŋ gwal dza'a dinjla luwa nda ghuḅa ka tili fwaḍ mbsak his mida†. ³ Dza'a ghunafghuna yu ta masləmtsəkha ḁa his, ŋa sudavata taŋ ta buhu ta vgha, ŋa zata taŋ ta fitik ḁəmbu' nda his ḁərmək nda mku' mbsak ta mna gwada ḁa ma tsa fitikha ya.»

⁴ Tsa masləmtsəkha ta sladu ta kəma Mgham Lazglafta ta ga mgham ta ghəŋa hadik‡ ya ná, fwa zaytuŋha his nda pitirlaha dasu his ya. ⁵ Ka kumaŋkuma mndu ta maganatá ghwadaka skwi ta həŋ katsi, dza'a sabsa vu ma wa taŋ, ŋa zadánatá tsa ghumaha taŋ ya. Mantsa ya dza'a zadánata lu ta mndu ya ta kumaŋtá maganata ghwadaka skwi ta həŋ. ⁶ Mamu həŋ nda mbrakwa haghuta luwa, ŋa kwala imi nzaku ma tsa fitik ta klə həŋ ta lwa Lazglafta ya. Mamu həŋ guli nda mbrakwa mbəḁanafta imi guli ka us. Mamu həŋ nda mbrakwa gaktá ḁaŋwa ta ghəŋa mnduha ta ghəŋa hadik ma fitik ya kumaŋ həŋ§.

⁷ Manda kdīŋta taŋ ta ga masləmtsəka taŋ, ŋa linista tsa nimitak ta safi ma gudzuvrūŋ ya ta həŋ nda lmu ŋa mbranaghatani ta həŋ, ŋa rwanatani* ta həŋ, ⁸ ŋa nzakwa mbla taŋ ta ḁabi ma luwa dagala, vli ya kəl lu dalafta Mghama taŋ ta udza zləŋay. Ta grə nda luwa Suduma nda ya nda luwa

* **11:1** Grafgra nda Izekiyel 40:3, Zakari 2:5. 6. † **11:2** Grafgra nda Lukwa 21:24. ‡ **11:4** Grafgra nda Zakari 4:3, 11:14. § **11:6** Grafgra nda 1 Mghamha 17:1, Sabi 7:17. 19, 1 Samuyel 4:8. * **11:7** Grafgra nda Daniyel 7:3, 7, 21.

Masar† lu ta tsa luwa ya. ⁹ N̄a nghay inda mnd̄era mndu ta mbla tañ, d̄er ta nzaku ta hadik ga h̄eñ, d̄er wati gwad̄a ta gwad̄e h̄eñ, n̄a zata tañ ta fitik hk̄ən nda rita ta nghay. Dvañta a h̄eñ ta padamta tsa mbliha ya wa. ¹⁰ N̄a rfay mnduha ma gh̄eñja hadik ta rfu katakata, ka vavalaku, ka mbahuvta vgha ta gh̄eñja rwat̄a tsa mnduha ya, kabga ganapga h̄eñ tiri katakata ta mnduha ta gh̄eñja hadik.

¹¹ Tahula tsa fitik hk̄ən nda rita ya, n̄a vuslanamta Lazglafta ta hafu ta h̄eñ. N̄a sli'avakta‡ tañ ka sladata nda s̄ela tañ. N̄a ksuta zl̄eñ katakata ta inda gwal ta ngha h̄eñ. ¹² Manda sli'avakta tañ ka sladata, ka sana lwi gwad̄agata ta luwa nda h̄eñ mantsa: «Safwa sa da hadna,» ka'a. Ka ñlaghat̄a h̄eñ ta luwa ma kusay§ ta nghay ghumaha tañ. ¹³ Gi ma va tsa fitik ya, ka gigd̄avafta hadik katakata ka hwanzaabanapta faway turtuk ma dgat̄a tsa luwa ya ghwan. Ka rwuta mnduha d̄ambu' nd̄af̄añ ma gigd̄avafta tsa hadik ya. Ka ksuta zl̄eñ katakata ta gwal ta pd̄aku, ka zl̄eñlvu h̄eñ ta Lazglafta ya ta nzaku ta luwa.

¹⁴ Mahisa ghuya d̄añwa tsaya ta luta. Wya mahk̄ənani ta gi sagha.

Mand̄af̄aña duli

¹⁵ Ka vyata mand̄af̄aña duhwala Lazglafta ta ñani ma duli. Ka snaku sana lwiha dagaladagala daga ta luwa. Ka h̄eñ mantsa: «Mgham Lazglafta ñni nda Kristani ta ga mgham ta gh̄eñja hadik

† **11:8** Grafgra nda Isaya 1:9. 10. Suduma: Ngha ta Zrafta 18:19.

‡ **11:11** Grafgra nda Izekiyel 37:5, 10. § **11:12** Grafgra nda 2 Mghamha 2:11.

ndana. Tsatsi dza'a ga Mgham ɲa kɛkedzeɲ*,» ka hɛɲ. ¹⁶ Ka zɔambata tsa halata mnduha hisamb-sak fwad mida ta nzanzafta ta dughuruk ta kɛma Lazglafta ya zɔuzlumbruh ka tsɛlbu ɲa Lazglafta.

¹⁷ Ka hɛɲ mantsa:

«Mgham Lazglafta ta mbruta. Kagha ndanana, kagha guli manda ghalya. Ta rfa kagha ɲni, kabga ɲanata gha ta tsa mghama mbrakwa gha ya, ka nzaku ka ka Mgham,

¹⁸ Ka gavaghatá mndɛra mnduha ta sidi.

Ndana tama,

saghasa fitika ganavata kagha ta sida ta hɛɲ.

Saghasa fitika tsanaghata gha ta guma ta gwal nda rwa.

Dza'a valaɲvala ka ta nisɛla gwal ta ksaghatá slna ta nzakway ka la anabi,

nda gwal nda ghuɔa, nda gwal ta zɔɲa hga gha,

nda zwani tani, nda galata mndu tani.

Saghasa fitik guli ɲa zadánata gha ta inda gwal ta ɔadziɲtá ghɛɲa hadik†,» ka hɛɲ.

¹⁹ Ka gunatá hɛga Lazglafta ya ta luwa, ka zlagaptá akwata dzratawi mida. Ka wdɛ luwa ta wɔu, ka snaku hla wi, ka ɲzlɛ luwa ta ɲzlu, ka gigdavaftá hadik, ka saha papla guli.

12

Sana marakw nda makɔakatandan

¹ Tahula tsa, ka zlagapta sana mandɛrmimi ta luwa. Sana marakw ya bukwam lu nda fitik manda skwi nda lgut. Ka sladafta tsi ta tili nda wa

* **11:15** Grafgra nda Sabi 15:18, Daniyel 2:44, 7:14, 27. † **11:18** Grafgra nda Zabura 2:1, 5, 110:5, 115:12. 13.

ta tekwatsa ghwanpɔɔ his ma ghəŋ. ² Nda huɔi tsa marakw ya ta ɓasa yaku, ta dgakudgaku. Ka wah tsi ta wahu, kabga kuzlanɗani.

³ Ka zlagəglapta sana mandərmimi ta luwa. Sana mghama makɗakatandanɗ ya ka dva manda vu. Ndəfán ghəŋani, nda wawa ta zewazewa mida. Ghwanɗ duliɗani guli. ⁴ Ka slpidiŋtá tsi ta faway turtuk ma dgatá tekwatsaha hkən ta luwa ta haɗik nda hturani. Ka sladata tsa makɗakatandanɗ ya ta kəma tsa marakw ta dza'a dgaku ya ŋa ndutá tsa zwanɗani ya dgar* tsi. ⁵ Ka yatá tsi ta zwanɗa zgun ya dza'a ŋanatá inda mndəra mnduha nda saraka kufurani†. Na gi frekw saha tsa zwanɗ ya, ka gi klaghatá lu da Lazglafta nda dughurukwa ga mghamani. ⁶ Ta hwayaghatá tsa marakw ya da mtak, da vli ya payaf Lazglafta, ŋa zunustá skwa zay hada ka fitik dembu' nda his dərmək nda mku' mbsak.

⁷ Ka lmanafta lu ta lmu ta luwa. Ka lmanaftá i Misel‡ nda duhwalhani ta lmu nda makɗakatandanɗ. Ka lmu i makɗakatandanɗ nda duhwalhani tani. ⁸ Ka ŋawafta i Misel nda duhwalhani ta həŋ. Ta haɗ wa taŋ ŋa nzəglata ta luwa wa. ⁹ Ka sliŋwigiŋtá lu ta tsa mghama makɗakatandanɗ ya. Tsaya ta nzakway ka dzidza nahaɗik, ta hgə lu ka halaway, ghwaɗaka sulkum ta nana inda ghəŋa haɗik. Ka sliŋwigiŋtá lu ta haɗik kawadaga nda duhwalhani tani§.

* **12:4** Ngha ta Daniyel 8:10. † **12:5** Grafta nda Isaya 66:7, Zabura 2:9. ‡ **12:7** Misel: Ngha ta Yuda 9 nda skwi ŋa ŋanata. § **12:9** Grafta nda Zlrafta 3:1, Lukwa 10:18.

10 Ka snanťá yu ta sana lwi ta luwa ta gwadata
nda mbraku, ka'a mantsa:
«Ndana tama, mbamafmba Lazglafta,
maranmara ta mbrakwani. Tsatsi ta ga Mgham.
Maranmara Kristi ta nani ma mbraku guli,
kabga sliŋwigiŋtani ta hadik ta mndu ya ta gdata ta
nana zwanama mu.
Tsatsi ya ta gdata ta wla zwanama mu ta kema
Lazglafta* mu nda fitik tani nda rvidik tani.

11 Nrapŋra hən,
kabga vəl varata Zwanja Tuwak ta hən nda usani,
nda ya kabga vəl mnay tan kazlay: Kahwathwata
gwada Lazglafta kə'a.

Zlənənə a hən ta mtaku
ka laghwi da dvutá hafa tan wa.

12 Tsaya tama, rfa ta rfu kagha luwa,
nda gwal ta nzaku tida tani. Danwa ŋa gha hadik
nda drəf,
kaghuni dza'a ghuya danwa,
kabga la da kaghuni halaway nda ga ta sidani
katakata.

Nda sna kazlay: Ta sira a fitika da wu» kə'a.

13 Kə'a ka makdakatandan ná, sliŋwigiŋsliŋwa lu
ta hadik. Ka liŋťá tsi ta tsa marakw ta yatá zwan
ya. 14 Ka vlanťá lu ta zlambakha his manda ŋa
dzala ta tsa marakw ya, ŋa ndraghatani da mtak
da vli ya payanaf Lazglafta, ŋa kwala nahadik
óhanavata. Hada dza'a zunusta lu ta skwa zay ka
vaku hkən, fwad ka manzlawats†. 15 Ka vnihidinťá
tse nahadik ya ta imi ma wani mista tsa marakw
ya manda zala, má ŋa klaghata. 16 Ama ka kataftá

* 12:10 Grafta nda Ayuba 1:9, Zakari 3:1-2. † 12:14 Grafta
nda Daniyel 7:25, 12:7.

hadik ta tsa marakw ya, ka gunatá wi ka ndaghatá tsi ta tsa zala zligiŋ makdakatanđan ma wani ya. ¹⁷ Ka 6asaftá tsa makdakatanđan ya ta ŋuduf nda tsa marakw ya. Ka sli'afta tsi ka laghwi da lmu nda pdakwa zivra tsa marakw ya, gwal ta ŋanatá zlahuha Lazglafta, nda ya nda gwal ta ŋanatá ta nzaku ka maslámstsaka Yesu.

¹⁸ Ka laghu tsa makdakatanđan ya sladafta ta wutak ta wa drəf.

13

Nimtak ta sabi ma drəf

¹ Tahula tsa, ka nghanťa yu ta sana nimtak ta sabi ma drəf. Ndəfáŋ ghəŋ tida, ghwanđ dulani, nda wawa ta zewazewa tida. Ta tsa ghəŋhani ya mamu vindatá hgə ŋa raza Lazglafta. ² Tsa nimtak nghə yu ya ná, manda maspata nzakwani. Manda səla mandundi səlahani. Manda wa rveri wani. Ka vlanťa makdakatanđan ta mbrakwani, nda dughurukwani, nda ga mgham dagala ta tsa nimtak ya. ³ Ka nghanťa yu ta balatá sani ma tsa ghəŋha tsa nimtak ya manda skwi si dza'a lu dzata. Ama ka mbaftá tsa lkwani ya. Ka ndərmim inda mnduha ta ghəŋa hadik demdem ta tsa nimtak ya, ka sli'i həŋ mistani. ⁴ Ka tsəlbu həŋ ta tsəlbu ŋa tsa makdakatanđan ya, kabga vlanťani ta ga mgham ta tsa nimtak ya. Ka tsəlbu həŋ ta tsəlbu ŋa tsa nimtak ya guli, ka həŋ mantsa: «Wa kamtagha na nimtak na na? Wa dza'a laviŋta guya kuma nda tsi?» ka həŋ.

⁵ Ka vlanťa lu ta tvi gi ka ghər6ə tsi ta ghər6aku ka raraza Lazglafta. Ka vlanťa lu ta mbrakwa magay manda tsaya ka tili fwadmbusak his mida. ⁶ Ka

zraftá tsi ta raraza Lazglafta, ka raraza hğani, nda vla nzakwani tani, nda inda gwal ta nzaku ta luwa tani. ⁷ Ka zlanantá lu ta tvi ña vulu nda mnduha Lazglafta, ña ghuḅasaptani ta həj*. Ka vlantá lu ta ga mgham ta ghəña inda mndəra mndu, nda inda zivra mndu, nda ya ta ghəña inda gwada ta gwada lu, nda ya ta ghəña inda hadikha, ⁸ ña tsəlḅay inda mnduha ta ghəña hadik ta tsəlḅu ñani, Tsa gwal kul vindaku hga tañ ma defteri hafu daga zrafta ghəña hadik da Zwanja. Tuwak ya si dza lu ya dza'a tsəlḅa tsa tsəlḅu ya.

⁹ Ka mamu mndu nda sləmənja snay, ka sna tsi.

¹⁰ Ka nda fa mndu ña ksaghatá da ga vu'a ya ná, dza'a ksaghaksa lu da ga vu'a.

Ka nda fa mndu ña dzata nda kafay ya guli ná, dza'a dza dza lu nda kafay.

Tsaya tama ná, dīna ka nzata mnduha Lazglafta nda ksanatá ñuduf nda ya nda zlgħay nda ñudufa tañ.

Nimtak ta sabə ma hadik

¹¹ Ka nghanťá yu ta saba sana nimitak guli ma hadik. His dulani manda ña zwanja tuwak. Ta gwada guli manda ña makḁakatandanj.

¹² Mbrakwa tsa nimitak tañtañ ya da tsi. Ka marə tsi ta tsa mbraku ya ta kəma tsa tañtaña nimitak ya. Ka mblə tsi ta mnduha ma ghəña hadik, nda inda skwiha mida ña tsəlḅu ña tsa tañtaña nimitak si balana lu manda skwi ña dzata, ta mbafta ya.

¹³ Ka magə tsi ta mandərmimi katakata, ha ka klagata tsi ta vu ta luwa ta hadik ta wa ira inda mnduha. ¹⁴ Ka nanaghatá tsi ta inda mnduha

* **13:7** Aya 5:7. Grafta nda Daniyel 7:8, 25, 11:36, 7:21.

ma ghəŋa hađik nda skwa ndərmimay ya vlanj lu ta tvi ŋa magay ta kəma tsa taŋtaŋa nimtak ya. Ka'a nda mnduha ma ghəŋa hađik mantsa: «Magafwamaga ta skwa wuyay ŋa vlanjtá glaku ta taŋtaŋa nimtak si balana lu manda skwi ŋa dzata, ka mbafta tsi ya,» ka'a. ¹⁵ Ka vlanjtá lu ta tvi ta tsa mahisa nimtak ya ŋa vuslanamta hafu ta tsa skwa wuyay tsaf lu manda tsa taŋtaŋa nimtak ya, ŋa gwadaŋni ta gwada, ŋa pslatani ta inda gwal kul vlanjtá glaku. ¹⁶ Ka tsa mahisa nimtak ya mantsa: Tahanafwataha ta ŋizla ta dzva zeghwi, ka ma bizlbizla kuma a tsi ta zwani, nda galata mnduha, nda la ka gadghəl, nda la ka pđu, nda la kul hađ ka vu'a, nda la ka vu'a tani. ¹⁷ Ka hađ tsa ŋizla ta nzakway ka hga tsa nimtak ya, ka mbsaka hgani a tsi ya, ta tsa mndu ya wu katsi, yaha da skwa skwi, yaha da dzawaptá skwi guli, ka'a.

¹⁸ Wana fitika zlagakwa mndu ya nda đifil ma ghəŋani. Mndu ya nda đifil ma ghəŋani ná, dza'a nda sna ta skwi ta kumə mbsaka hga tsa nimtak ya ta mnay. Tsa mbsak ya ná, manaka hga mndu ya. Mku' dərmək nda mku' mbsak mku' mida nzakwani.

14

Laha gwal varagaha lu

¹ Ka nghanjtá yu kay guli ta Zwaŋa Tuwak ta sladu ta ghwá Siyuna. Ta sladu mnduha dəmbu' dərmək nda fwađ mbsak fwađ mida kawadaga nda tsi. Inda taŋ, nda vinda hga Zwaŋa Tuwak nda hga Dani guli ma bizlbizla kuma* taŋ. ² Ka snanjtá

* **14:1** Grafta nda 7:3. 8, Izekiyel 9:4.

yu ta sani lwi ta ghudzagata manda ghudzaga mghama zala nda ya manda ghudzaga n̄əzla luwa. Tsa lwi ta snə yu ya ná, manda ghudzaga htimbil ta dzə lu ya nzakwani. ³ Lfida laha ta fə tsa ndəghata mnduha ya ta kəma dughuruk, nda ya ta kəma tsa skwiha fwad̄ nda hafu ma hən̄ ya, nda ya ta kəma tsa halata mnduha ya. Had̄ sana mndu ta laviŋta taghaftá tsa laha ya, ka tsa mnduha dəmbu' dərmək nda fwad̄ m̄bsak fwad̄ mida si ta had̄ik vara lu ta hən̄ ya a tsi wa.

⁴ Hahən̄ ná, n̄rin̄ a hən̄ ta vgha tan̄ nda hliri wa. Ksanaksa hən̄ ta vgha tan̄, ka nzata hən̄ hezle'. Mista Zwan̄a Tuwak ta mbaďa hən̄ ta mbaďa dər ta dza'a diga tsi. Varagap mataba mnduha lu ta hən̄. Nda nza hən̄ ka tan̄tan̄ani vlan̄ lu ta Lazglafta nda ya n̄a Zwan̄a Tuwak. ⁵ Ta sna a lu ta tsakalawi† ma wa tan̄ wa. Had̄ sana maslvinza ta hən̄ guli wa.

Duhwalha Lazglafta hkən

⁶ Ka nghan̄tá yu ta sana duhwala Lazglafta ta ndrə ma ghuvan̄ata luwa. Mamu Lfida Gwada n̄a kdekedzen̄ da tsi n̄a mnay n̄a mnduha ta ghən̄a had̄ik, n̄a inda had̄ikha, n̄a inda mndəra mndu, n̄a inda mndəra gwada ta gwadə lu, n̄a inda zivra mnduha. ⁷ Ka'a nda lwi dagaladagala mant̄sa: «Zlən̄awazlən̄a ta Lazglafta ka zləzlva kuni, kabga saghasa fitika tsayni ta guma. Tsəl̄əwatsəl̄ə ta tsəl̄əbu n̄a mndu ya ta magaftá luwa, nda had̄ik, nda drəf, nda dzuḅayha‡,» ka'a.

† 14:5 Grafta nda Sefuni 3:13. ‡ 14:7 Grafta nda 10:6. 7 nda skwi ya n̄a n̄anata.

⁸ Ka sabə mahisa sana duhwala Lazglafta. Ka'a mantsa: «Kweŋ tama! Nda zləm̄ba Babila ta nzakway ka luwa dagala. Snusna ta ima inabi ta inda mnduha, sa tsa ima inabi ya ná, hliri ya manda ŋaniŒ,» ka'a.

⁹ Ka sabə mahkəna sana duhwala Lazglafta guli. Ka'a nda lwi dagaladagala mantsa: «Ka ta tsəl̄bay mndu ta tsəl̄bu ŋa tsa nimitak ya, nda ya ŋa tsa skwa wuyay tsaf lu ya, ka tsu'aftá tsi ta ŋizla ta bizlbizla kumani ka ta dzvani a tsi, ¹⁰ dza'a say tsatsi guli ta ima inabi gatá sida Lazglafta kul had sana skwi gaŋam lu mida. Tsa ima inabi ya ná, ma leghwa ɓasatá ŋudufa Lazglafta pghamta lu. Ŋa gay lu ta iri ŋani ma ghandanda ta vu ta kəma mnduha Lazglafta nda ya ta kəma Zwaŋa Tuwak*. ¹¹ Diŋa tsa vu ta gə lu ta iri ŋa taŋ ya ná, dza'a gdavagda ta ŋlu ta luwa ha ŋa kdekedzen†. Tsa gwal ta tsəl̄bu ŋa tsa nimitak ya, nda ya ŋa tsa skwa wuyay tsaf lu ya, nda inda gwal ta zlghaftá tsa mbsaka hgani ya ná, had mbi'a vgha taŋ ma ghuya ɗaŋwa nda fitik tani, nda rvidik tani wa,» ka'a.

¹² Tsaya tama, kaghuni gwal ta snatá zlaha Lazglafta, ta zlghaftá Yesu nda ŋuduf, gdavawagda mantsa ya. ¹³ Ka snantá yu ta sana lwi ta gwadagata ta luwa. Ka'a mantsa: «Vinda! Daga ndana ná, “Rfu da gwal ta rwuta ma slna Lazglafta,” ka'a. “Mantsa nzakwani, kada mbi'a həŋ ta vgha ma slnaha taŋ, kabga ta dza'a mista taŋ slnaha taŋ,» ka Sulkum.

Œ **14:8** Grafta nda Isaya 21:9, Irmiya 51:7. 8. * **14:10** Grafta nda Isaya 51:17, Zlrafta 19:24, Izekiyel 38:22. Həga vu: Ngha ta Lukwa 17:29 nda skwi ŋa ŋanata. † **14:11** Grafta nda Isaya 34:10.

Guma Lazglafta ta ghəŋa mnduha ta ghəŋa hadik

¹⁴ Kə'a ka yu guli ná, ka nghanťá yu ta ghwayak ka ŋusliŋ. Ta tsa ghwayak ya, mamu sana mndu manda Zwaŋa mndu† ta nzaku tida, nda wa ta zewazewa dasu ma ghəŋani, nda ŋatá vđu ya nda za ma dzvani guli. ¹⁵ Ka sabə sana duhwala Lazglafta guli ma həga Lazglafta. Ka'a nda lwi dagaladagala nda tsa mndu ta nzaku ta ghwayak ya mantša: «Kla ta tsa vuđa gha ya, ka tska ka ta skwi ta vwah, kabga saghasa fitika tska skwi§ ta vwah. Nda ndəha nimaya ta hadik,» ka'a. ¹⁶ Ka wuđidiŋta tsa mndu ta nzaku ta ghwayak ya ta tsa vuđani ya, ka gi tskatá lu ta nimaya ta ghəŋa hadik.

¹⁷ Ka sabə sana duhwala Lazglafta ma həga Lazglafta ya ta luwa. Mamu vđu ya nda za da tsaya.

¹⁸ Ka sabə sana duhwala Lazglafta ma gwir, ya ta nzakway ta ga mgham ta ghəŋa vu. Ka'a nda lwi dagaladagala nda tsa mndu ta ŋanatá vđu nda za ya mantša: «Wuđidiŋwuđa ta tsa vuđa gha nda za ya, ka tskanata ka ta yakwa inabiha ta hadik, kabga nda ndəha tsa yakwani ya,» ka'a. ¹⁹ Ka gi wuđiŋtá tsa duhwala Lazglafta ya ta tsa vuđani ya ta hadik. Ka tskatá tsi ta yakwa inabi ta hadik. Ka pghamtá tsi ta tsa skwi tska tsi ya ma mghama glifiŋa basata ŋuđufa Lazglafta. ²⁰ Ka hu'anaptá lu ta tsa yakwa inabi ma tsa glifiŋ ya ta hula luwa. Ka mbəzagaptá us mida ka ta ta vgha ka mbađa manda zala ha meli hkən dərmaċ*. Latani guli, ka lamla plis dida ná, ghəŋghəŋ yeya dza'a nghanu.

† 14:14 Grafta nda 1:13, Daniyel 7:13. § 14:15 Grafta nda Yuwel

4:13. * 14:20 Aya 19:20. Grafgra nda Isaya 63:1. 6, Nəđa ghəŋ 1:15.

15

Kdavakta ghuya danwa

¹ Tahula tsa, ka nghanṭá yu ta sana ṅizla dagala nzakwani ta ndərmim lu nda ndərmima. Ka nghanṭá yu ta duhwalha Lazglafta ndəfáṅ nda ṅaṅatá ghuya danwaha ndəfáṅ ma dzva taṅ guli. Tsahaya kdavakta ghuya danwa, kabga tsahaya dzatá ghəṅa ɓasa ṅudufa Lazglafta.

² Ka nghanṭá yu ta sana skwi manda drəf ta wudaku manda dalagar, nda vu mida guli. Ka nghanṭá yu guli ta gwal ta ghuɓasapta tsa nimitak ya, nda tsa skwa wuyay tsaf lu ya, nda tsa mbsaka hgani ya. Ta sladu həṅ ta tsa drəf ta wudaku manda dalagar ya, nda ṅaṅatá htimbil ya vlanṅ Lazglafta ta həṅ. ³ Fa laha ya si ta fə Musa ta nzakway ka kwalva Lazglafta nda laha ya si ta fə Zwanṅ Tuwak, ta fə həṅ. Ka həṅ mantsa:

«Mgham Lazglafta ta mbruta,
dagala slna gha ya ta magə ka,
ka skwa ndərmimay nzakwani.

Kagha Mgham ta ghəṅa inda hadikha.

Inda skwi ta magə ka ná, tdukwatdukwa nzakwani,

kahwathwata nzakwani guli. ⁴ Mghama dá!

Wati ma mndu ya dza'a kwal kul vla glaku ṅa gha ka zləzlva kagha na?

Kagha turtukwa gha ya nda ghuɓa.

Dza'a sli'agaghasli'a mnduha ta inda hadikha da tsəlbu ta kəma gha,

kabga nda ngha həṅ ta inda skwi ta magə ka ná, tdukwa nzakwani*,» ka həṅ.

* **15:4** Ngha ta Sabi 15:1nda Irmiya 10:7, Zabura 86:9.

⁵ Tahula tsaya guli, ka nghanṭá yu ta gunatá hëga tumpul ma hëga Lazglafta ta luwa† ya ta kəl mn-duha ka guya vgha nda Lazglafta. ⁶ Ka sli'agaptá tsa duhwalha Lazglafta ndəfán̄ ya kay ma hëga Lazglafta, nda njanatá ghuya danwaha ndəfán̄ ma dzva tañ, nda sudatá lguta nuslin̄ tilil ta wdaku ta vgha tañ. ⁷ Ka hlaftá sani mataba tsa skwiha fwad̄ nda hafu ma hən̄ ya kay ta leghwaha ndəfán̄ ka dasu ka dasu, ka vlantá tsa duhwalha Lazglafta ndəfán̄ ya kay. Tsa leghwaha ya ná, nda ndagha nda ndagha hən̄ nda bas̄a n̄udufa Lazglafta ta nza-kway n̄a kdekedzen̄. ⁸ Ka ndəghanaftá d̄in̄ ta sabi ma glakwa Lazglafta nda ya ma mbrakwani‡ ta tsa hëga Lazglafta ya. Had̄ tvi n̄a læglama mndu da tsa hëga Lazglafta ya, ha ka dzatá ghəna tsa ghuya danwaha ndəfán̄ da tsa duhwalha Lazglafta ya wa.

16

Leghwa basatá n̄udufa Lazglafta

¹ Ka snə yu ta sana lwi dagala ta sabi ma hëga Lazglafta. Ka'a nda tsa duhwalha Lazglafta ndəfán̄ ya mant̄sa: «Lawala da pghadata ta hadik ta tsa leghwa basatá n̄udufa Lazglafta ndəfán̄ ya,» ka'a.

² Ka sli'aftá tan̄taña duhwala Lazglafta, ka laghw̄i pghadatá n̄ani ma leghwa basata n̄uduf̄ ta hadik. Ka slaftá ghwadak ghwadaka lkuha ta kuzlaku* ta gwal nda n̄izla n̄imtak, nda ya ta gwal ta tsəlbu n̄a tsa skwa wuyay tsaf lu ya, ta hən̄.

† 15:5 Grafta nda Sabi 38:21. ‡ 15:8 Grafta nda Sabi 40:34. 35, 1 Mghamha 8:10. 11, Isaya 6:4. * 16:2 Ngha ta Sabi 9:10.

³ Ka pghadatá mahisa duhwala Lazglafta ta ηani ma leghwa 6asata ηuduf da dr6f. Ka nuta dr6f manda usa mndu nda mta. Ka rwuta inda skwi nda hafu ma dr6f.

⁴ Ka pghadatá mahk6na duhwala Lazglafta ta ηani ma leghwa 6asata ηuduf da ghwa nda ya ta dzu6ayha. Ka mb6davaftá imi ka us†. ⁵ Ka sana duhwala Lazglafta ya ta ηanatá imi ta sn6 yu mantsa:

«Kagha ná, nda tvani tsata ka ta tsa guma ya.

Manda ghalya ka,

mamu ka ndanana guli.

Nda ghu6a nzakwa gha.

⁶ Tsa mnduha ya ta pghintá usa mnduha gha nda la anabiha gha, Lazglafta.

Tsaya ta k6l ka ka vlanťá us ta h6η ηa say tan.

Mutsaf mantsa h6η ta skwi ta ranťa h6η,» ka'a.

⁷ Ka sana duhwala Lazglafta ma gwir ta sn6 yu mantsa: «Mantsaya nzakwani Mgham Lazglafta ya ta mbranaghata inda skwi. Ta tsay ka ta guma kahwathwata nda tvani,» ka'a.

⁸ Ka pghanaftá mafwada duhwala Lazglafta ta ηani ma leghwa 6asata ηuduf ta fitik. Ka mutsaftá fitik ta tvi ηa dra mnduha nda vu. ⁹ Ka kdah6 tsi ta mnduha ka ηdanťá. Ka raz6 mnduha ta hga Lazglafta, ya nda mbraku ta gh6ηa tsa ghuya danťwa ya. Ama ka kwalaghutá h6η ta paya tva tan ηa vla glaku ηani.

¹⁰ Ka pghaftá mahutafa duhwala Lazglafta ta ηani ma leghwa 6asata ηuduf ta dughurukwa nim-tak. Ka nutá ga mghamani tdik ka grusl†. Ka hpada6

† 16:4 Gray nda Sabi 7:17. 21. ‡ 16:10 Gray nda Sabi 10:21. 22.

mnduha ta sli'inja tañ, kabga vəl ɓasa kuzlakwani. ¹¹ Ka razə həŋ ta Lazglafta ta luwa ta ghəŋa lukwa tañ, nda ghuya ɗañwa tañ. Ka kwalaghutá həŋ ta paya tva tañ ma slnaha tañ.

¹² Ka pghaftá mamku' a duhwala Lazglafta ta ɲani ma leghwa ɓasata ɲuduf ta ghwa dagala ta hgə lu ka Ifrata. Ka su'itá tsa ghwa ya ɲa paya tvi ɲa mghamha ta sli'agafta nda ma mndəra luwa. ¹³ Ka nghanťá yu ta saba ghwadaka sulkumha hkən manda kləŋ manda kləŋ ma wa makɗakatandan, nda ya ma wa nimtak, nda ya ma wa ghwadaka anabi. ¹⁴ Tsa ghwadaka sulkumha ya ná, sulkumha halaway ya ta maga skwa ndərmimay. Ka laghu həŋ slanaghatá mghamha ta ghəŋa haɗik demdem, ɲa hagaktá həŋ ɲa vulu baɗu tsa mghama fitik ta nzakway ka ɲa Lazglafta ta mbruta ya.

¹⁵ «Wya yu ta lagha manda ghali. Rfu da mndu ya ta nzata hzleŋa, ta ngha lgutani da mbaɗə tsi ta mbaɗa ka fərdi'u, da ksutá tsi ka hula da mnduha,» ka Mgham.

¹⁶ Ka tskanatá tsa sulkumha ya ta tsa mghamha ya kay, ma sana vli ta hgə lu nda gwaɗa Hebru ka Harmageduŋ.

¹⁷ Ka pghadaftá mandəfáŋa duhwala Lazglafta ta ɲani ma leghwa ɓasata ɲuduf da ghuvanata luwa. Ka snagaptá sana lwi ma dughuruk ma həga Lazglafta. «Nda kɗa!» ka'a. ¹⁸ Ka wdə luwa ta wɗu, ka hlə lu ta wi, ka ɲzlə luwa ta ɲzlu, ka ghudzavafta haɗik. Ka yawu ka yawu fatá mndu, ta ghudzavaf a haɗik katakata taɓ ta tsaya wa. ¹⁹ Ka kwahavaptá tsa luwa dagala ya hkən. Ka hwanzaɓťá inda

luwaha ta ghəŋa hadik guli. Ka havaktá Lazglafta ka luwa dagala ta nzakway ka Babila, ŋa sunustá leghwa basata ŋudufani§ katakata ya. ²⁰ Gi rək, zwazwada inda hadikha ta tsatsamta ma drəf. Gi lpay nghəgla a lu ta ghwáha guli wa. ²¹ Ka rkagatá paplaha* dagaladagala ta luwa ta ghəŋa mnduha. Ka rarazə mnduha ta Lazglafta ta ghəŋa tsa ghuya daŋwa taŋ da tsa paplaha ya, kabga fərtufərta tsa ghuya daŋwa ya katakata.

17

Guma taghəŋa Babila

¹ Tahula tsa, ka gavagaghatá sani turtuk ma tsa duhwalha Lazglafta ndəfánj ta ŋanatá leghwaha ndəfánj ya tavata i'i. Ka'a mantša: «Sawi ka maraghata yu ka lu dza'a tsa guma ta tsa mghama hliri ta nzakway ka luwa dagala, ta nzafta ta imiha ya ba. ² Nda tsatsi ndəramta mghamha ta ghəŋa hadik ta hliri, ka ghuytá mnduha ta ghəŋa hadik durin da tsa hliri* ya,» ka'a.

³ Ka lamə Sulkum da i'i, ka klaghatá duhwala Lazglafta ta i'i da mtak. Ka nghanjá yu ta sana marakw ta nzafta ta nimitak ka dva ghlez hada. Rakwatsak, vivindatá ta hga rarazatá Lazglafta ta tsa nimitak ya, ndəfánj ghəŋani, ghwanj dulihani. ⁴ Tsa marakw ya ná, lguta dvaŋdvaŋa nda ya ka dva ghlez sudava tsi, nda rka ta rka nda mizidikwa dasu, nda ya nda pala ta wdaku, nda ya nda zidaha nda bla nda bla dzvani. Leghwa dasu ŋana tsi ma

§ **16:19** Gray nda Isaya 51:17. * **16:21** Gray nda Sabi 9:23. 24.

* **17:2** Aya 1:2 Gray nda Irmiya 51:13, Isaya 23:17, Irmiya 51:7.

dzvu nda ndəghata manzakdaway, nda ghwadaka skwiha ma vəl hlirani mida. ⁵ Nda vinda hga dīfatá skwi ma bizlbizla kumani. «Luwa Babila, mani ma gwal ta hliri, nda ya nda manzakdawayha ta ghəŋa hadik.» ⁶ Ka nghə yu ta ghuyatá tsa marakw ya da usa mnduha Lazglafta, nda ya da usa masləmtsəkha Yesu.

Na tsa nghanjá da mantsa ya ná, ka ndərmimə yu nda ndermima katakata. ⁷ Ka tsa duhwala Lazglafta ya nda i'i mantsa: «Nya ta ndərmimə ka mida? Dza'a mnaghamna yu ta klatá ghəŋa dīfatá skwi ta ghəŋa tsa marakw ya, nda ya ta ghəŋa tsa nimitak ya nzaf tsi tida, ndəfán ghəŋani, ghwanj dulani ya. ⁸ Tsa nimitak nghə ka ya ná, si mamu ghalya, ama ta had ndanana wa. Dza'a safsa ma gudzuvruŋ† ka dza'a da vla zadakwani. Mnduha ta nzaku ta ghəŋa hadik, tsa gwal kul vindaku hga taŋ ma deftera hafu daga ma zrafta ghəŋa hadik, ya həŋ, ŋa ndermimay taŋ nda ndərmimə nghanjər həŋ ta tsa nimitak ya. Nziya nza tsi, si mamu tsatsi ghalya, ama ta had ndanana wu, ta dza'a zlagapzlaga guli.

⁹ «Hadna, nda nza na fitik na ŋa snaŋtá skwi nda mahizl, nda ya nda dīfil mida. Tsa ghəŋha ndəfán ya ná, tsaya ghwáha ndəfán nzanzaf tsa marakw ya ta həŋ. Nda nza həŋ guli ka mghamha ndəfán. ¹⁰ Hutaf gwal ta zlambuta mataba taŋ. Ta teke'a sani turtuk. Ta sagha a sani guli karaku wa. Dər saghaha tsatsi dazlay katsi, sira a dza'a nzdavata tsa ga mghamani ya wa. ¹¹ Tsa nimitak si ghalya ya kay, kul had ndanana ya, tsatsi dza'a nzaku

† 17:8 Ngha ta 11:7 nda skwi ŋa ŋanata vindinj lu mistani.

ɲa matghasa mgham. Tekw tsatsi mataba tsa mbsakha ndáfáɲ ya, ama ta dza'a da vla zadaku.

¹² «Tsa duliha ghwanɲ nghə ka ya ná, mghamha ghwanɲ† ta kul mutsaftá ga mgham ya. Ama dza'a mutsafmutsa həɲ ta ga mgham ma fitik kwitikw kawadaga nda tsa nimitak ya. ¹³ Ka skwa turtuk ndana tsa mghamha ya ɲa zlanənta taɲ ta mbrakwa taɲ, nda ga mghama taɲ, ta tsa nimitak ya. ¹⁴ Dza'a vulay həɲ ta vulu nda Zwanɲa Tuwak, ɲa ɲrapta Zwanɲa Tuwak kawadaga nda mnduhani gwal hagaf tsi, gwal zabap tsi, gwal ka ɲərmani ya, ta həɲ. Zwanɲa tuwak mgham ta ghəɲa mghamha, tsatsi mali ta ghəɲa maliha guli,» ka'a.

¹⁵ Ka tsa duhwala Lazglafta ya nda i'i guli mantsa: «Tsa imiha nghə ka nzaf gwal ta hliri tida ya ná, mnduha, nda dəmga, nda hadikha, nda gwadaha ta gwadə lu, tsahaya. ¹⁶ Tsa duliha ghwanɲ nghanɲ ka nda nimitak ya, dza'a husanɲhusa tsa marakw ta hliri ya ta həɲ, ɲa sudata taɲ ka zlanɲta ka fərđi'u, ɲa zuta taɲ ta slu'ani ka zadənata nda vu. ¹⁷ Mantsa ya ná, Lazglafta ta fanamta həɲ ma ndana taɲ ɲa magata taɲ ta skwi ya ta kumə tsi. Ka sagha ndana taɲ ka skwa turtuk, ka vlanɲtá həɲ ta ga mghama taɲ ta tsa nimitak ya ha ka sagha fitika dzatá ghəɲa gwadə Lazglafta.

¹⁸ «Tsa marakw nghə ka ya guli ná, tsaya luwa dagala ta ga mgham ta ghəɲa mghamha ta ghəɲa hadik,» ka'a.

18

Zlambata Babila

† 17:12 Gray nda Daniyel. 7:24.

¹ Tahula tsaya, ka nghantá yu ta sana duhwala Lazglafta ta saha daga ta luwa, dagala glakwa mbrakwani. Ka tsuwadakaanaftá tsa glakwa mbrakwani ya ta ghəŋa hadik demdem. ² Ka gugudatá tsi nda lwi dagala dagala. Ka'a mantsa:

«Nda zləmba!

Ya nda zləmba Babila ta nzakway ka luwa dagala.

Nuna ka luwa nzakwa halaway ndana tama.

Hada vla dīfa inda ghwadaka sulkumha

nda ghwadaka zarakha ta mbiđu lu.

³ Zlambuzlamba luwa Babila,

kabga fafa ta ghəŋani ka maga sli'injsli'in.

Sasusasa inda mndəra mndu ta ima inaba kbatá tsa sli'injsli'inani ya.

Fa fa mghamha ta ghəŋa hadik ta ghəŋa tan ka maga sli'injsli'in nda tsi.

Nuna gwal ta tsakala ta ghəŋa hadik ka gadghəl

nda skwiha ta tadaku iri tida si da tsi,» ka'a.

⁴ Ka snantá yu guli ta sana lwi ta gwadagata ta luwa. Ka'a mantsa:

«Mnduha da! Sli'apwasli'a ma tsa luwa ya,

kabga yaha kuni da ŋlamta ma tsa dmakwani ya,

da dədamtá kuni ma ghuya danwa

manda ŋani guli.

⁵ Sli'apwasli'a,

kabga fərtufərta ndikata tsa dmakwani ya dikw ta luwa.

Zanap a Lazglafta ta tsa ghwadaka slnani ya wa.

⁶ Ghuyanapwaghuya ta danwa manda

va ya ghuyanap tsatsi ta mnduha!

Manda va tsaya manda va tsaya his

ka kuni planamtá skwi ya magana tsi ta sanlaha.

Ka leghwa wuɗ turtuk ka tsatsi tanafta ima inabani ta mndu ya,
ka leghwa wuɗwuɗ his ka kaghuni planamta.

⁷ Taɓ ta tsa glakwani nda zatá mghamani ya ka kuni dza'a ganap tiri ka niŋta ka skwa hidahida.

Ka'a ta ndanay ma ghəŋani na:

“Nda nza nzakwa da ka mgham, nza a yu ka wadgu wu,

walaŋta a yu ta nzata ka skwa hidahida wu,” ka'a.

⁸ Tsaya tama, baɗu va tsa fitik turtuk ya dza'a slanaghata ghuya daŋwani

ta nzakway ka mtaku,

nda nzaku ka skwa hidahida,

nda maya, ŋa driŋta nda vu guli.

Mgham Lazglafta ná, Lazglafta ta mbruta ya.

Tsatsi ta tsanaghatá guma*,» ka'a.

⁹ Nghaŋta inda mghamha ta ghəŋa hadik ta gutá sli'insli'in nda tsi, ta zutá mgham da tsi ta diŋa tsa luwa ya ta draku, dza'a tawiŋ tawa həŋ, dza'a ŋadiŋŋada həŋ ta ghəŋ. ¹⁰ Di'in dza'a nzakta həŋ, kabga zləŋa tsa ghuya daŋwa hada ya. Ka həŋ dza'azlay mantsa:

«Aya! Aya Babila ta nzakway ka luwa dagala, luwa ya ta mbruta!

Gi hadahada ná, tsaghaghata guma† tsa re!» ka həŋ.

¹¹ Ka taw gwal ta tsakala ta ghəŋa hadik ta taw, ka ŋada ghəŋ ta ghəŋa tsa luwa ya, kabga

* **18:8** Vli ŋa gray nda aya 4:8. Aya 4: Isaya 48:20, Irmiya 50:8, 51:6, 45. Aya 5: Zrafta 18:20. 21, Irmiya 51:9. Aya 6: Zabura 137:8, Irmiya 50:29. Aya 7:8. Isaya 47:7. 9. † **18:10** Aya 9:10. Gray Izekiyel 26:16-17.

had mndu dza'a skugəltá huzla tan wa. Tsa huzlaha ya ta nzakway ka ¹² dasu, nda dzindar, nda palaha nda bla nda bla dzvani, nda skwiha lwi, nda lgutha kulefedfeda, nda lgutha ka dva ka dva, nda lgutha ta wdaku, nda sanlaha ma lgutha dinafina, nda inda mndərga udzuha nda bla mutsay, nda inda mndəra skwiha magaf lu nda sli'inja gwi'an, nda skwiha magaf lu nda kufur ka ghuvazwan zwan. Sanlaha guli ná, magaf nda pala lu. ¹³ Ta dzawapdzawa həŋ guli ta urdiha kavghakavgha, nda sluhwaha zɔzɔda zi'akwani, nda ima inabi, nda rdi, nda hupu, nda hya, nda slaha, nda tuwakha, nda plisha, nda vu'aha ta nzakway ka mnda səla guli. Ta had mndu ta skugəltə həŋ wa. ¹⁴ Ka tsa gwal tsakala ya nda tsa luwa ya mantša:

«Nda zada inda tsa skwiha ta zɔgaghata ya, zwaɔuzwada inda gadghəla gha, nda inda skwiha ta zə ka ta mghama gha tida. Mutsəglaf a ka wa,» ka həŋ.

¹⁵ Tsa gwal tsakala ta tsakala tsa skwiha ma tsa luwa, ka nuta həŋ ka gadghəl ya, di'in nzakta həŋ kabga zləŋa tsa ghuya danwani† ya. Dza'a taway həŋ ta taw ŋa nzakwa tan ka skwa hidahida. ¹⁶ Ka həŋ dza'azlay mantša:

«Aya! Aya Babila! Ta nzakway ka luwa dagala, si ta rkaftarka nda lgut kulefedfeda, nda ya nda lguta dva, nda ya nda lgut ta wdaku, nda ya nda mizidikw. Magaf nda dasu lu ta sanlaha,

† **18:15** Aya 11:15. Gray nda Izekiyel 27:31, 36, 27:12, 13, 22, 27:31, 36.

nda palaha ta dínuta sanlaha.

¹⁷ Gi hadahada ná,
ka zađanata mndərga tsaya ma gadghəl re!» ka
həŋ.

Ka nzaktá inda gwal ta swa kwambalu, nda
gwal ma kwambalu tani, nda la sludza imi tani
nda gwal kasa klipi tani, di'iyə nda tsi. ¹⁸ Na nghay
taŋ ta đukwakwa điŋa drakwa tsa luwa ya, ka
wahu həŋ ta wahu. Ka həŋ mantsa: «Wati luwa ya
dagala ŋa gray nda tsa luwa ya na?» ka həŋ. ¹⁹ Ka
tsədə həŋ ta hadik ta ghəŋ, ka taw, ka ŋada ghəŋ, ka
wahu. Ka həŋ mantsa:

«Aya! Aya luwa dagala!

Luwa ya ta nanaftá gwal kwambalu ka gadghəl.

Gi hadahada ná, gi zađanata Š tsa re!» ka həŋ.

²⁰ Kaghuni gwal ta luwa, rfawarfa kaghuni ta
rfu ta ghəŋa zađanata tsa luwa* ya. Kaghuni
mnduha Lazglafta nda gwal ghunay, nda la anabi.
Rfawarfa ta rfu kaghuni guli, kabga tsanaghata
Lazglafta ta guma ta ghəŋa tsa skwi magaghuna tsi
ya.

²¹ Tahula tsa, ka klafta sana duhwal nda mbra
ta nzakway ka duhwala Lazglafta ta sana pala
dagala manda buna ka vzaghata da drəf. Ka'a
mantsa: «Mantsaya dza'a vzidiŋta lu ta Babila ta
nzakway ka luwa dagala, ŋa kwal kul nghəglanŋta.

²² Had lu dza'a snəglanŋta ghudzagata htimbil, dər
gwal ta fa laha ka dza dewdew, nda gwal ta vya
sinlak, nda gwal ta vya talakwa tani ma luwa
Babila wa. Had lu guli dza'a sləglanaghata gwal
vivda dər má wati ma sana skwi tsi wa. Had

Š **18:19** Aya 17:19. Gray nda Izekiyel 27:29 34. * **18:20** Gray
nda Irmiya 51:48.

lu dza'a snəglanťa ghudzaga buna ma luwa Babila guli wa. ²³ Had tsuwadaka pitirla ta dza'a tsuwadəkəglaku ma Babila wa. Had lu dza'a snəglanťa lwa zwanamidzi nda makwamidzi ma Babila wa. Ghalya ná, malaghumala gwal ta tsakalaghatá tsakala ka pdakwa sanlaha ta ghəŋa hadik. Nda tsa mbədəkwa gha ya gataghata ka ta inda mndəra mnduha†,» ka'a.

²⁴ Ta ghəŋa tsa guli ná, ma Babila slanaghata lu ta pghatá usa la anabi, nda usa mnduha Lazglafta, nda usa inda gwal psła lu ta ghəŋa hadik‡.

19

Laha zatá ghwa

¹ Tahula tsa, ka snanťa yu ta lwi dagala ta ŋzlata ta luwa manda lwa tskata mnduha. Ka'a mantša: «Zləzlvawa Lazglafta, tsatsi ta mba mnduha. Nja Lazglafta mu glaku nda mbraku tani.

² Nda tvani manda ya ta raku ta tsa tsi ta guma. Ka tsanaghatá tsi ta guma ta tsa mghama sli'ŋ ta badziŋta hadik nda tsa sli'ŋsli'ŋani ya.

Ganapga Lazglafta tiri kabga vəl pslatani ta kwalvahani,» ka'a.

³ Ka həŋ ka mahis mantša:

«Zləzlvawa Lazglafta.

Had tsa đŋ ta đukwaku ma vəl dra tsa luwa ya dza'a hlata wa, nja kdekedzeŋ dza'a gdavata tsi,» ka həŋ.

⁴ Ka gi zlambatá tsa halata mnduha hisamsak fwad mida ya, nda tsa skwiha fwad nda hafu ma

† **18:23** Aya 21:23. Gray nda Irmija 51:63, 64, Izekiyel 26:21, 26:13, Isaya 24:8, Irmija 7:34, 25:10. ‡ **18:24** Gray nda Irmija 51:49.

həŋ ya, ka tsəlbu ta kəma Lazglafta ta nzaku ta dughuruk. Ka həŋ mantsa: «Amin! Zləzlvawa Lazglafta,» ka həŋ.

⁵ Ka gwadagapta sana lwi ma tsa dughuruk ya.

Ka'a mantsa:

«Inda kaghuni kwalvahani,
kaghuni gwal ta zləzlvay,
zwani nda galata mnduha tani,
zləzlvawa Lazglafta,» ka'a.

⁶ Ka gi snantá yu ta sana lwi manda lwa tskata mnduha, ta ghudzagata manda zala dagala ma ghwa, ta ηəzlu manda ηəzla luwa ta ghudzagata nda mbraku. Ka'a mantsa:

«Zləzlvawa Lazglafta! Mghama mu Lazglafta ta mbruta,
tsatsi ta ga Mgham*.

⁷ Rfamarfa ta rfu, wadəh ká mu nzata,
vlaŋmavla ta glaku,

kabga nda maga fitika klay Zwaŋa Tuwak ta makwamidzani,
nda hba vgha makwamidzani guli.

⁸ Vlaŋvla lu ta tvi ŋa suđavatá lgut kulefed fedá,
ta wudaku, nda ghuḅa guli,» ka'a.

«Tsa lgut kulefedfedá ya ná,
slna tđukwa maga mnduha Lazglafta ya.»

⁹ Ka sana duhwala Lazglafta nda i'i mantsa:
«Vindafvinda kazlay: Rfu da gwal hagaf lu da vla za skwa zaya klay Zwaŋa Tuwak† ta makwa» kə'a.
Ka'a nda i'i guli mantsa: «Nana gwadaha na ná,
gwada Lazglafta ya kahwathwata,» ka'a.

* **19:6** Aya 5:6. Gray nda Zabura 135:1, Izekiyel 1:24, Zabura 97:1, 99:1. † **19:9** Gray nda Mata 22:1-14, Lukwa 14:15-24.

¹⁰ Na tsa snaŋta ɗa mantsa ya, ka zləmbata yu ka tsəlbu ta kəmani. Ama ka'a nda i'i mantsa: «Nawa, ma magə† ka mantsa! Mnda ksanatá slna ta Lazglafta yu manda va kagha, manda va zwanama gha ta ŋanatá kahwathwata ya marigin lu nda ma Yesu. Ŋa Lazglafta dza'a tsəlba ka ta tsəlbu,» ka'a.

Tsa kahwathwata marigin lu nda ma Yesu ya ta vlata mbrakwa kla lwa Lazglafta.

Mndu ta ŋla plisa ŋuslinj

¹¹ Tahula tsa, ka nghaná yu ta gunatá luwa, gi ka zlagapta sana plis ka ŋuslinj. Ŋərma mndu nda vərɗa mndu ta hga lu ta tsa mndu ta tsa plis ya. Tudukwa ta tsa tsi ta guma§, tɗukwa ta vula tsi ta vulu guli. ¹² Manda zlghakwa vu ya irani. Nda ndəgha zewazewaha ma ghəŋani. Mamu sana hgu vindaf lu ta vghani. Tsa hgu ya ná, had sana mndu nda sna wu, ba tsatsi turtukwani yeya nda sna. ¹³ Lgut tsghumam lu ma us sudava tsi ta vgha. «Gwada Lazglafta» hgani. ¹⁴ Mbaɗa la sludziha ta luwa ka sli'i mistani ta plis ka ŋuslinj ka ŋuslinj, nda susudata lgutha kulefedfəɗa, ka ŋuslinj ka ŋuslinj, nda ghuɓa nda ghuɓa guli. ¹⁵ Ka sabə na kafay nda za wani pit ma wani ŋa zadənatá mnduha kul snatá ŋani, ŋa gayni ta mgham ta ghəŋa tan nda mani'uwa kufur, ŋa hu'anaptani ta həŋ manda hu'a yakwa inabi ma glifin ŋa diza imani ya. Tsaya dza'a maraŋta kazlay: Katakata ɓasatá ŋudufa Lazglafta ta mbruta kə'a. ¹⁶ «Rveri ta ghəŋa rveriha,

† **19:10** Gray nda 22:8-9. § **19:11** Gray nda Izekiyel ... 1:1, Zabura 96:13, Isaya 11:4.

Mgham ta ghəŋa mghamha,» ká lu vindaftá hgu ta lgutani nda ya ta rkufani.

¹⁷ Tahula tsa guli, ka nghanťá yu ta sana duhwala Lazglafta ta sladu ta fitik. Ka gugudata tsi nda lwi dagala dagala. Ka'a nda inda zarak ta ndaraku ma ghuvaŋata luwa mantša: «Sli'akwa sli'a ka tskavata kuni ŋa za skwa zaya skalu dagala da Lazglafta. ¹⁸ Sawa da za slu'a mghamha, nda slu'a mghamha sludziha, nda slu'a gwal nda mbra nda mbra, nda zlu'a plisha nda gwal tida tani, nda slu'a inda mnduha ta nzakway ka vu'a, nda gwal kul haf ka vu'a, zwani nda galata mnduha* tani,» ka'a.

¹⁹ Ka gi nghanťá yu ta tsa nimtak ya, nda mghamha ta ghəŋa hadik, nda sludziha taŋ tani, ta tskavata ŋa vulu nda tsa mndu ta nzafta ta plis ya, nda ya nda sludzihani tani. ²⁰ Ka gi ksuta lu ta tsa nimtak ya kawadaga nda tsa ghwadaka anabi si ta magatá mazənzəmhaha ta kəma tsa nimtak ya. Nda tsa mazənzəmhaha maga tsi ya nanaghata tsi ta gwal ta tsu'aftá ŋizla tsa nimtak ya ka tsəlbu ŋa skwa wuyayni ya. Ka pghaghatá lu ta həŋ his his ta ndiri ta ndiri da duda vu ghandand. ²¹ Ka gi pslatá lu ta sanlaha nda kafay ya ta sabi ma wa tsa mndu ta nzafta ta plis ya. Ka babaghutá zarakha da slu'a taŋ.

20

Vaku dambu'

* **19:18** Aya 17:18. Gray nda Izekiyel ... 39:17-20.

¹ Tahula tsa, ka nghanṭá yu ta saha duhwala Lazglafta daga ta luwa, nda klatá makuḅla gudzu-vruṅ nda ya nda mghama zida ma dzvu. ² Ka ksafṭá tsi ta tsa makḁakatandanḁ dzidza nahadik, ta nzakway ka mghama ghwadaka sulkum, halaway hgani ya. Ka habafta tsi ṅa za vaku dambu'. ³ Ka vzaghatá tsi da tsa gudzu-vruṅ ya, ka hunustá tsi ta wa tghani ka ṅærzlafta, kada kwala tsi ta nangəltá mnduha ta ghəṅa hadik ha ka hdatá tsa vaku dambu' ya. Tahula tsaya, ṅa zligiṅta ṅa vaku kwitikw.

⁴ Tahula tsa guli, ka nghanṭá yu ta dughu-rukha*. Ka vlanṭá lu ta mbrakwa tsa guma ta gwal ta nzaku tida. Ka gi nghanṭá yu ta hafa gwal ḁatsaghu lu ta ghəṅa taṅ ta ghəṅa vəl mna gwada Yesu nda ya ta ghəṅa gwada Lazglafta. Hahəṅ ná, tsəlbaṅ a həṅ ta tsəlbu ṅa tsa nimitak ya nda ya ṅa skwa wuyayni tani wa. Had ṅizlani ta kuma taṅ nda ya ta dzvuha taṅ wa. Ka vramṭá həṅ, ka gə həṅ ta mgham kawadaga nda Yesu Kristi ka vaku dambu'. ⁵ Tsaya taṅtaṅa sli'agapta ma mtaku. Sanlaha ma gwal ta rwuta ná, vrəglam a hahəṅ nda hafu ha ka kḁatá tsa vaku dambu' ya wa. ⁶ Rfu da tsa gwal ta sli'agapta taṅtaṅ ma mtaku ya, nda ghuḅa hahəṅ. Ta had mahisa mtaku nda mbraku ta ghəṅa taṅ wa. Hahəṅ ná, dza'a nzakway həṅ ka gwal ta dra skwi ṅa Lazglafta nda ya ṅa Yesu Kristi, ṅa gay taṅ ta mgham kawadaga nda Kristi ka vaku dambu'.

Kḁatá mbrakwa halaway

* **20:4** Gray nda Daniyel. 7:9, 22.

⁷ Manda kdatá tsa vaku dambu' ya, ɲa pligintá halaway ma gamakani, ⁸ ɲa sabani da nangelta mnduha ta ghəɲa hadik demdem, ta nzakway ka hadika Gwagw nda Magwagw, kada tskanata tsi ta həɲ ɲa vulu. Manda wutak ma ghwa mbsaka taɲ. ⁹ Ka sli'agaghata həɲ ma inda vli ta ghəɲa hadik, ka wamtá həɲ ta ghuɓa mnduha Lazglafta nda tsa luwa dɔvu Lazglafta ya tani. Ama ka saha vu daga ta luwa ka dughwadutá həɲ. ¹⁰ Ka gi klaftá lu ta tsa halaway ta nana həɲ ya ka vzaghata da duda vu ghandand ma vli hada tsa nimitak nda ghwadaka anabi ya, ɲa giri ɲa taɲ hada nda fitik tani, nda rvidik tani ha ɲa kdekedenɲ.

Dzatá ghəɲa guma

¹¹ Tahula tsa, ka nghanɲá yu ta sana dughuruk ka ɲusliɲ dagala, ta nzaku mndu tida. Ka nutá hadik nda luwa lay ta kəmani. Nghəglanɲa a lu ta həɲ wa. ¹² Ka gi nghanɲá yu ta gwal ta rwuta, galata mnduha nda zwani tani ta nzaku ta kəma tsa dughuruk ya. Ka gwananaftá lu ta defteriha. Ka gunanaftá lu ta sana defteri ta nzakway ka deftera hafu. Ka tsanaghata lu ta guma ta gwal ta rwuta taɓta slnaha taɲ ta magata həɲ manda va ya nda vinda ma tsa defteriha ya. ¹³ Ka varanaktá drəf ta mnduha ya si rwana tsi. Ka varanaktá mtaku nda vla tska vgha gwal ta rwuta ta ya si da hahəɲ. Ka tsanaghatá lu ta guma ta həɲ taɓta slnaha taɲ ta magata həɲ. ¹⁴ Ka gi klafta lu ta mtaku nda vla tska ta vgha gwal ta rwuta tani, ka pghaghata da duda vu. Tsa duda vu ya ta nzakway ka mahisa mtaku. ¹⁵ Ka slanagha a lu ta vindatá ta hga dər wati ma mndu ma tsa deftera hafu ya wu

katsi, dza'a klafkla lu ta tsa mndu ya ka vzaghata da duda vu.

21

Lfida luwa nda lfida hadik

¹ Tahula tsa, ka nghanṭá yu ta sana lfida luwa nda sana lfida hadik. Lula tanṭaṇa luwa nda tanṭaṇa hadik, ta had drəf guli wa. ² Ka gi nghanṭá yu ta saha luwa dagala nda ghuḅa, ta nzakway ka luwa Ursalima ta luwa daga da Lazglafta. Nda rkarkani manda makwa ta dza'a da zə'al. ³ Ka snanṭá yu ta sana lwi ta gugudagapta ma dughuruk. Ka'a mantsa: Wya həga tumpula nza-kwa Lazglafta mataba mnduha! Na nzakwani kawadaga nda həṇ, ṇa nzakwa tan ka mnduhani, ṇa nzakwa tsatsi guli kawadaga nda həṇ, ⁴ ṇa masanaptani ta həṇ ta inda ima taw ma ira tan. Ta had mtaku dza'azlay dekdek wa. Ta had taw dza'azlay dekdek guli wu, dər wahu, dər kuzlakwa skwi, kabga lula* tanṭaṇa skwiha.

⁵ Ka tsa mndu ta nzafta ta dughuruk ya mantsa: «Ndana tama, wana yu ta magaftá inda skwi demdem ka lfidani,» ka'a. Ka'a guli mantsa: «Vindaf vinda, kabga na gwadaha na ná, kahwathwata nzakwani, skwi ṇa faftá ghəṇ tida ya,» ka'a.

⁶ Ka'a nda i'i guli mantsa: «Nda kda tama! I'i zraftani nda kdavaktani, i'i nahani nda kwana-hani. Mndu ya kuzlanṭa ndala, dza'a vlanṭa yu ta dzuḅaya imi ta vla hafu ka mbalay. ⁷ Mndu ya ta zatá ghwa, dza'a vlanṭa lu ta tsa skwiha ya.

* **21:4** Aya 1:4, Gray nda Isaya 65:17, 66:22, 52:1, 61:10, Izekiyel ... 37:27, Livitik 26:11-12, Isaya 25:8, 35:10, 65:19.

Dza'a nzakway yu ka Lazglaftani, dza'a nzakway tsatsi guli ka zwanja† da. ⁸ Ama gwal ta yadi, nda gwal ta mbræs, nda gwal ta maga manzakdaway skwiha, nda gwal ta pslatá mndu, nda gwal ta maga sli'injli'in, nda gwal ta mbadaku, nda gwal ta wuya skwi, nda inda gwal ta tsakalawi ya, da duda vu ghandand dza'a pghaghata lu ta hən. Tsaya ta nzakway ka mahisa mtaku,» ka'a.

Lfida Ursalima

⁹ Tahula tsa, ka sagha sani turtuk mataba tsa duhwalha Lazglafta ndafán, ta njananata leghwaha ndafán, nda ndaghatani nda tsa ghuya danwaha ndafán ka kwanahani ya. Ka gwadgihatá tsi, ka'a mantse: «Saghasa! Ka maraghata yu ta makwamidzi ta nzakway ka markwa Zwanja Tuwak,» ka'a.

¹⁰ Ka klaghatá tsi ta i'i kay guli ma Sulkum ta sana ghwa† dagala nda slra. Ka marihatá tsi ta luwa dagala nda ya nda ghuða ta nzakway ka Ursalima ta saha ta luwa daga da Lazglafta.

¹¹ Tsa luwa ya ná, ta wðaku da glakwa Lazglafta, ta wðaku manda pala nda sgit tida, manda pala dzasfa ta wuðaku manda dalagar. ¹² Nam ma muhul dagala nda slra lu ta tsa luwa ya. Ghwanpdø his watghaha tida, ghwanpdø his duhwalha Lazglafta ta wa tsa watghaha ya, nda vivindatá hgøha tida guli. Hgøha mndøra zwana la Isra'ila ghwanpdø his tsa hgøha ya. ¹³ Watghaha hkøn nda tvø mndøra luwa, watghaha hkøn nda tvø Nur, watghaha hkøn nda tvø Sud, watghaha

† 21:7 Gray nda 2 Sam. 7:14, Zabura 89:27-28. ‡ 21:10 Gray nda Izekiyel ... 40:2.

hkən nda tvə MazuŞ. ¹⁴ Ta palaha ghwanpɔdə his thafta lu ta mndəra tsa muhula tsa luwa ya. Ka vivindaftá lu ta tsa palaha ya ta hgəha gwal ghunay ghwanpɔdə his, gwal si ta dza'a mista Zwanja Tuwak.

¹⁵ Da tsa mndu ta gwada nda i'i ya ná, mamu dafa dasu ma dzvani ŋa graftá tsa luwa ya, nda watghahani, nda muhulani* tani. ¹⁶ Fwad slərpa tsa luwa ya. Ka gragra tsa slərpuhani ya guli. Ka graftá tsi ta tsa luwa ya nda tsa dafa ya ka meli dəmbu' his nda fwad dərmək. Slrakwani nda bughwatani, nda lafani ta luwa, ka skwa turtuk tsahaya. ¹⁷ Ka graftá tsi ta slada tsa muhul ya, ka mbədaftá tsi ka səla dərmək nda fwad mbsak fwad mida. Manda va ya snu mnduha ta mbəday mbədafta duhwala Lazglafta. ¹⁸ Baf nda sana pala ta hgə lu ka Dzaspa lu ta tsa muhul ya. Tsa luwa ya, baf nda dasu dze'dze' lu manda skwi ka dalagar. ¹⁹ Thatá mndəra muhula tsa luwa ya ná, nda palaha kavghakavgha ya ta dinuta katakata rkanaftha lu ta rka. Tanɔtaŋa palaka thatá mndərani, nda palaka Dzaspa. Mahisani, nda palaka Safir. Mahkənani, nda palaka Kalsedwan. Mafwadani, nda palaka Imrud. ²⁰ Mahutafani, nda palaka Sarduniksa. Mamku'ani, nda palaka Sardwana. Mandəfánani, nda palaka Krisuwalit. Matghasani, nda palaka Beril. Matəmbayani, nda palaka Tupaz. Ma ghwanani, nda palaka Krisupraza. Maghwanapɔdə ndenani, nda palaka Hyasiŋta. Maghwanapɔdə hisani, nda palaka Tista. ²¹ Tsa watghaha ghwanpɔdə his ya ná, palaha ghwanpɔdə his ya. Tsa

Ş 21:13 Aya 12:13. Gray nda Izekiyel ... 48:30-35. * 21:15 Gray nda Izekiyel ... 40:3.

palaha ya ta hgə lu ka Perla. Tvi ma tsa luwa ya ná, ka dasu dze'dze' nzakwani, ta wɗaku manda dalagar.

²² Ma tsa luwa ya, ngha a yu ta həga Lazglafta wa. Mgham Lazglafta ta mbruta ta nzakway ka həgani, mantsa ya Zwanja Tuwak guli. ²³ Zba a tsa luwa ya dər fitik, dər tili ŋa tsuwadaka vli mida wa. Glakwa Lazglafta ta tsuwadaka vli mida. Zwanja Tuwak pitirla tsa luwa ya. ²⁴ Dza'a mbaðə ma tsuwadək inda mndəra mnduha ta mbaða, ŋa hładamta mghamha ta ghəŋa hadik ta gadghəlha taŋ da tsa luwa ya. ²⁵ Had'lu dza'a walaŋta hahaftá watgha tsa luwa ya gifitik wa, ta had' rvidik dekdek hada wa. ²⁶ Dza'a hładamhla lu ta inda skwiha dīnadina nda gadghəla inda mndəra mnduha da tsa luwa ya. ²⁷ Had' skwi kul ghuɓaku dza'a lami da tsa luwa ya dər mndu ta vzintá ghəŋani ka maga manzakɗaway skwi, nda gwal ta tsakalawi wa. Ba gwal nda vinda hga taŋ ma deftera hafu da Zwanja Tuwak† yeya dza'a lami.

22

¹ Tahula tsa, ka marihatá tsa duhwala Lazglafta ya ta ghwa ima ta vla hafu, ta wuɗaku manda dalagar, ta mbəzagapta ma dughurukwa i Lazglafta nda Zwanja Tuwak*, ² ta mbaða ta tvi ma tsa luwa ya guli. Ta slərpuha tsa ghwa ya guli, mamu fwa hafu. Ghwanpɗə his kə'a ta yafu ma vaku. Tili tili kə'a ta yaku. Ta mbamba inda mndəra mnduha lu

† **21:27** Aya 23:27. Gray nda Isaya 60:19-20, 60:3-5, 60:11, 52:1, Izekiyel ... 44:9. * **22:1** Gray nda Izekiyel ... 47:1, Zakari 14:8.

nda sluhwahani. ³ Had skwi ksi'af Lazglafta† dza'a lami da tsa luwa ya wa.

Dughurukwa Lazglafta nda ɲa Zwanɲa Tuwak dza'a nzaku ma tsa luwa ya, ɲa tsəlɔɔy kwalvahani ta tsəlɔɔ ɲani. ⁴ Dza'a nghanɲa hən ta kumani, dza'a mamu hgani ma bizlbizla kuma tan guli. ⁵ Had ta a rvidik dekdək wa. Zbəgəltə a hən dər pitirla, dər tsuwadaka fitik wu, kabga Mgham Lazglafta dza'a tsuwadaka hən ɲa gay tan ta mgham ha ɲa kdəkeden.

Vragata Yesu Kristi

⁶ Tahula tsa, ka tsa duhwala Lazglafta ya nda i'i mantsa: «Kahwathwata na gwada na, gwada ɲa fafta ghən tida ya, Mgham Lazglafta ya ta valantá Sulkumani ta la anabi ta ghunafta duhwalhani ɲa maranata kwalvani ta skwi ya gi dza'a magaku,» ka'a.

⁷ Ka Yesu mantsa: «Wya yu gi ta lagha, tfawi ta ghəɲa gwal ta ɲanata tsghata lwa Lazglafta ma na defteri na!» ka'a.

⁸ I'i Yuhwana ta snanta nda sləmənə da, ka nghanata yu nda ira da ta tsa skwiha ya. Manda snanta da ka nghanata yu, ka zlambatá yu ta kəma tsa duhwala Lazglafta ta maray ɲa da ya, ka tsəlɔɔ ɲani.

⁹ Ama ka'a nda i'i mantsa: «Nawa, ma magə ka mantsa! Mnda ksa slna yu manda va kagha, manda va zwanama gha la anabi, manda va gwal ta snata gwada ma na defteri na, ɲa Lazglafta tsəlɔɔ ka ta tsəlɔɔ,» ka'a.

† 22:3 Gray nda Zakari 14:11, Zlrafta 3:17.

10 Ka'a nda i'i guli mantsa: «Yaha ka da kwal kul mna na tsghatá lwa Lazglafta ma na defteri na, kabga ndusakndusa fitik. 11 Ka ghwadaka skwi kumañ mndu ta magay ya, kdayni ta maga ghwadaka skwani. Ka skwi ña mbiday nda mbida kumañ mndu ta magay ya, kdayni ta magay. Ka nzaku tdukwa kumañ mndu ta magay ya guli, kdayni ta magay. Mndu ya nda ghuḅa ya, ka kḁa tsi ta nzakwani nda ghuḅa†,» ka'a.

12 Ka Yesu mantsa: «Wya yu gi ta lagha, dza'a kladanaghata nda nisəla yu, ña vlanṭá inda mndu taḅta slnani maga tsi. 13 I'i zraftani, i'i kdavaktani. I'i nahani, i'i kwanahani. I'i tanṭanani, i'i kdavaktani,» ka'a.

14 Nda tfawi ta ghəṅa gwal ta ghuḅaptá lguta tañ. Hahəṅ gwal dza'a mutsaftá laviṅta za yakwa fwa hafuṢ, nda lami nda ta watgha tsa luwa ya. 15 Ama gwal ta nzakway ta magaku manda kriha, nda gwal ta mbəḁaku, nda gwal ta maga sli'inṣli'in, nda gwal ta pslatá mndu, nda gwal wuya skwi, nda inda gwal zdəgana tsakalawi, ta tsakalay həṅ guli ya, ma bli dza'a zlanata lu ta tsahaya.

16 «I'i Yesu ta ghunaftá duhwala ḁa ña mnananṭá tsa skwiha ya ta Igliz. I'i ná, zivra mghama Dawuda yu, gumbəzla ta wdaku gasərḁək yu,» ka'a.

17 Ka i Sulkum nda makwamidzi mantsa: «Saghasa,» ka həṅ.

Ka inda mndu ya ta snay guli mantsa: «Saghasa,» ka'a.

† 22:11 Gray nda Daniyel. 12:10. § 22:14 Gray nda 2:7, Zrafta 2:9, 3:22.

Mndu ya ta kuzlanṭa ndala, ka sawi tsi da sa ima hafu, dza'a vlanṭa lu ka mbalay*.

Dzatá ghəṇani

¹⁸ Ka yu ta mnananṭá dər wati ma mndu ya ta snanṭá na tsghatá lwa Lazglafta ma na defteri na ná. Ka sganaghasga mndu ta sana skwi katsi, dza'a ganapga Lazglafta tiri nda tsa ghuya danwaha vindam lu ma na defteri na. ¹⁹ Ka klanaghukla mndu ta sana skwi mataba gwadaha ma na defteri† ta nzakway ka tsghatá lwa Lazglafta na katsi, dza'a klanaghukla Lazglafta ta mayakani ma yakwa tsa fwa hafu ya, nda ya nda tsa luwa nda ghuḅa ya, manda va ya nda vinda ma na defteri na.

²⁰ Ka na mndu ta nghanṭá na skwiha na ta mnay ná, «Ani, wya yu gi ta lagha.»

Amin! Saghasa gha Mgham Yesu‡!

²¹ Ka nza zdakatahuḁa Mgham Yesu nda kaghuni demdem.

* **22:17** Gray nda Isaya 55:1. † **22:19** Aya 18:19. Gray nda Vrafta ta zlahu 4:2, 13:1. ‡ **22:20** Gray nda 1 La Kwareṅt 16:22.

Deftera Lfida Dzratawi New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

f257b780-c0dd-5cce-9b20-430484439898